

Foreløbig beretning om den dansk-amerikanske ekspedition til Alaska 1933.

Af Kaj Birket-Smith.

Allerede på et tidligere tidspunkt har jeg her i tidsskriftet gjort rede for den plan, som blev realiseret i løbet af sommeren 1933 i form af en dansk-amerikansk ekspedition til Prince William Sound i det sydvestlige Alaska¹). Der er tillige på det pågældende sted fremsat grundene til, at netop den nævnte egn blev valgt til arbejdsmark. Her vil det derfor være tilstrækkeligt at minde om, at ekspeditionen formede sig som et samarbejde mellem Universitetsmuseet i Philadelphia, repræsenteret af dr. Frederica de Laguna, og Nationalmuseet i København, repræsenteret af denne beretnings forfatter. Fra dansk side blev udgifterne afholdt af Rask-Ørsted Fondet med et mindre tilskud fra Julius Skrikes Stiftelse, og det er mig en kær pligt at udtale min oprigtige tak derfor. Ekspeditionen var planlagt som udelukkende arkæologisk; men som det vil ses, bevirkede forskellige heldige omstændigheder, at vi også blev sat i stand til at udrette en del etnografisk arbejde ikke blot blandt Eskimoerne, men også blandt de nu næsten forsvundne Eyak-Indianere. En fuldstændig redegørelse for vore resultater vil senere blive udarbejdet af Miss de Laguna og mig i forening.

I.

Almindelig oversigt.

Ekspeditionens forløb. — Den 20. marts gik jeg i Southampton om bord i Ø. K.s store motorskib „Europa“, som i løbet af en måned førte mig over St. Thomas og Jamaica gennem Panamá Kanalen og videre efter korte besøg i Los Angeles og San Francisco til Vancouver i Canada. Derfra er der kun nogle timers rejse til

¹) Plan for en arkæologisk ekspedition til Alaska sommeren 1933. (Geografisk Tidsskrift Bd. XXXVI. København 1933).

Seattle, hvor jeg mødtes med Miss de Laguna og en ung amerikansk student fra universitetet i Seattle, Mr. Norman Reynolds, der skulde hjælpe med som assistent ved udgravningerne. Vor anden assistent, Miss de Lagunas broder, Mr. Wallace de Laguna, stødte først senere til os. Norman Reynolds var selv etnolog og således naturligt interesseret i vort forehavende. Wallace de Laguna var geolog, men havde til gengæld den fordel, at han tidligere havde ledsaget sin søster på en rejse til Alaska og derfor var inde i de stedlige forhold. Bedre hjælpere end disse to vilde vi derfor vanskeligt kunne have fundet.

Fra Seattle fortsatte vi nordpå med en af Alaska Steamship Companys dampere. Amerikas nordvestkyst minder ganske om Norge. Sammen med de store bjærgkædefoldninger, der foregik i løbet af tertiærtiden, er der sket voldsomme forskydninger og vulkanske udbrud, men ind imellem de urolige perioder har der fundet kraftig nedbrydning sted, hvorved store dele af bjærgmasserne for en tid atter blev udjævnet til peneplan. Den nuværende Coast Range fremtræder derfor med en temmelig ensartet tophøjde på henved 2000 m og taber sig flere steder med jævne overgange i den indre højslette. Det, der rent umiddelbart præger landskabet, er imidlertid virkningerne af den mægtige indlandsis, som under istiden har begravet landet. Kun de højeste tinder står derfor med skarpe, snekronede kamme mod den blå himmel, mens de lavere rygge overalt har bløde, afrundede former. Fortidens bræer har tillige udpløjet dalene så dybt, at havet er trængt langt op i dem og har skabt et virvar af vidt forgrenede fjorde og sunde, samtidig med at den såkaldte Vancouver Range, en bjærgkæde, som engang strakte sig vest for Coast Range, blev opløst i en sand labyrint af store og små øer. Det er faktisk muligt at sejle lige fra Seattle til Alaska Gulf uden een eneste gang at komme ud i åbent hav.

Hvorhen man vender sig, er fjældene dækket af dyster nåleskov, hvor bjørn og los færdes, og ned over bjærgsiderne trækker fosserne deres sølvhvide skumbånd. Denne skønne, nordiske natur hersker ikke blot langs British Columbias kyst, men også i hele det sydøstlige Alaska. Alaska er nemlig ikke, som mange tror, kun en øde snørken, beboet alene af Eskimoer og guldgravere. Sagen er nok den, at de fleste har ganske gale forestillinger om Alaskas størrelse. Det har nemlig et fladerum af over 1½ million km² eller som Danmark, Norge, Sverige, Finland og Storbritannien tilsammen. Dets nordspids ligger nordligere end Nordkap, nærmest som Ūmánaq og Scoresby Sund i Grønland, og sydspidsen er omtrent på samme bredde som Gedser.

Kun af og til ser man fra skibet spor af menneskelige boliger, mest store kogerier, hvor der tilberedes og nedpakkes fisk i store mængder. Fisken er Syd-Alaskas rigdom, ligesom guld og pelsværk er det nordpå. Om sommeren kommer der ikke mindre end fem forskellige arter laks, som i uoverskuelige stimer søger op i elvene for at gyde, og på bankerne ude til søs er der torsk og helleflynder. Enkelte steder findes der småbyer. Den første, vi anløber, er Ketchikan, der tæller op imod 4000 indbyggere. Husene er alle af træ, og fjældene falder så stejlt ned til vandet, at det har været nødvendigt at bygge dem på pæle. Gaderne er mange gange kun træbroer eller trapper.

Bortset fra nogle hundrede Tsimshian-Indianere og nogle få Haidaer, som vistnok i temmelig sen tid er udvandret fra Queen Charlotte Islands til den sydlige del af Prince of Wales Island, består den indfødte befolkning i disse egne af Tlingit-Indianere. Efter Folketællingen 1930 beløber deres tal sig til 4462, af hvilke ca. 80 % er af ublandet blod²⁾. Etnografisk set er de imidlertid en stor skuffelse. Endnu for et halvt hundrede år siden ejede de en af de ejendommeligste og højeste kulturer i Nord-Amerika; men nu lever de mest af at arbejde for fiskekogerierne. I det ydre er der så godt som intet bevaret af det gamle, og deres meget særprægede kunst er i dybt forfald. Det siges dog, at de mellem sig selv endnu så vidt muligt overholder de gamle, indviklede klan- og slægtskabsregler.

Siden anløber vi Wrangell, der minder meget om Ketchikan, men er betydelig mindre og bygget på jævnere jordbund, og den følgende morgen er vi i Juneau. Denne by er hele Alaska-territoriets hovedstad og har nu lidt over 4000 indbyggere. Alene i tiåret 1920—30 er den vokset med en tredjedel; men hvordan det skal gå i fremtiden, er ikke godt at vide, for den er bygget under en stejl fjældvæg og kan overhovedet ikke udvide sig. I øvrigt er den berømt for, at der lige bag byen findes en stor guldmine, hvor metallet brydes ud af den faste klippe i stedet for som de fleste andre steder i Alaska at vaskes ud af flodsandet. Vi aflagde her et besøg i skovvæsenets kontorer, hvor man med den største velvilje lovede os al mulig støtte, og jeg kan på dette sted tilføje, at da det senere kom til stykket, blev denne hjælp også ydet os med enestående elskværdighed. I regeringsbygningen i Juneau har også det territoriale museum til huse. Den lille samling, som indeholder både naturhistoriske, etnografiske og historiske sager fra

²⁾ Fifteenth Census of the United States: 1930. Population-Agriculture. Alaska. (U. S. Department of Commerce, Washington 1931).

Alaska, ledes af en tidligere russisk præst, fader Kashevaroff, som er barnefødt heroppe og har et enestående kendskab til de indfødtes liv og tankegang. Det var med virkelig beklagelse, at vi efter en alt for kort samtale måtte byde ham farvel.

Juneau ligger i det nordlige hjørne af Alaskas fjordkyst, og fra nu af begynder kysten så småt at forandre karakter. Den bøjer i mere vestlig retning, idet den danner den store, åbne Alaska Gulf, og samtidig hører fjordene op. Bjærgene langs kysten er formodentlig en fortsættelse af Vancouver-kæden og danner den sammenhængende St. Elias Range, der rejser sig til endnu vældigere højder

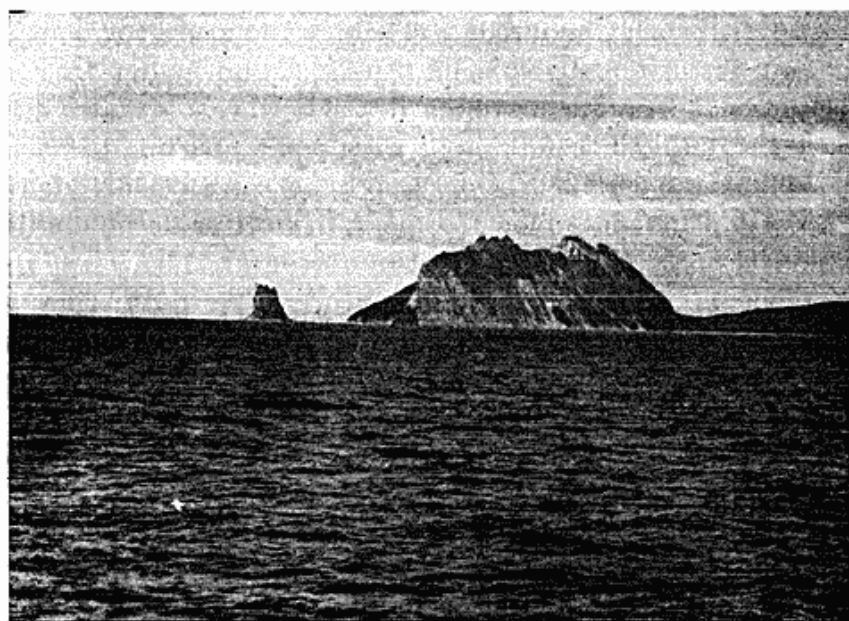

Fig. 1. Kayak Island med Cape St. Elias.

end fjældene sydpå. Langt til søs lyser Mount St. Elias' sneklædte dioritmassiv, 5495 m over havet, og længere inde i land hæver Mount Logan sig til ikke mindre end 5955 m. Her er Nord-Amerikas største firnområde, kulminerende i den berømte Malaspina Glacier, som med en 120 km bred væg skyder sig ned til havet. Landet er endnu dækket af skov; men den nå'r ikke ret højt til vejrs. Skønnere land kan ingen tænke sig; men farligt er det også med tåge og vældige storme.

For resten er vi i disse egne på historisk grund, ikke mindst for os danske. Mount St. Elias var den første landkending, som Vitus Bering fik hin mindeværdige 16. juli 1741 (gammel russisk stil), da han opdagede Alaska, og et stykke længere vestpå ser man en temmelig lav ø, der mod syd skyder en mægtig, firkantet klippe-

blok ud i Stillehavets rullende dønninger. Det er Kayak Island, hvor Bering siden ankrede, og naturforskeren Steller samlede lægeurter mod den skørbug, der allerede havde angrebet mand-skabet (fig. 1).

Efter en temmelig urolig sejlads tværs over Alaska Gulf opslog vi foreløbig vort hovedkvarter i den lille by Cordova ved Prince William Sound. Den har kun omkring 1000 indbyggere, der mest er fiskere; ikke mindst spiller fangst og henkogning af de store Japan-krabber (*Paralithodes camtschatica*) og knivmuslinger (*Solen*) en vigtig rolle. Cordova har tillige en særlig betydning som udgangspunkt for jærnbanen op til de berømte kobberminer ved Kennecott på Copper River-plateauet. Alene i 1911 forøgede disse miner værdien af Alaskas kobberproduktion med næsten 2 millioner dollars; men under den herskende økonomiske krise, som selvfølgelig også gjorde sig gældende i denne afkrog af verden, var nu alt arbejde deroppe standset.

Vi blev modtaget overalt med den største imødekommenhed. Cordovas *Chamber of Commerce* nedsatte en komite for at hjælpe os med råd og dåd; skovvæsenet, repræsenteret af Mr. H. Smith, stod os bi med udlån af forskelligt lejrudstyr, og to danske hjem, tilhørende henholdsvis kaptajn E. M. Jacobsen fra Læsø og Peter Buhl fra Ribe, åbnedes for os med hele den gæstfrihed, man altid finder hos landsmænd i det fremmede. Der er ikke få Danskere bosat i Alaska, selv om deres tal ikke kan måle sig med antallet af indvandrere fra de andre skandinaviske lande. Som helhed er det skandinaviske element i befolkningen så stort, at det i 1930 udgjorde næsten 45 % af samtlige hvide indvandrere³⁾. Med taknemlighed mindes vi også ejerne af et af Cordovas krabbekogier, brødrene Isom, der med stor velvilje opretholdt forbindelsen mellem os og omverdenen, da vi senere flyttede i lejr.

Da vi den 27. april kom til Cordova, var det endnu halvt vinter, og det var alt for tidligt at tage fat på udgravningerne. Vi benyttede da den første tid til studiet af de såkaldte Eyak-Indianere. De levede tidligere ved munden af Copper River et lille stykke øst for Cordova, men har i de senere år taget bolig ved en lille sø, omkranset af fjæld og skov, som ligger umiddelbart bag ved byen. Der er nu i alt kun 11—12 voksne mennesker i stammen, og skulde noget reddes af deres fortid, var vi derfor kommet i den yderste time. Det første indtryk af dem ligesom af Tlingitterne var en stor skuffelse. Deres boliger var almindelige, mer eller mindre fat-

3) 15th Census U. S.

tigt udseende træskure, og i klædedragt var de fuldstændigt amerikaniserede.

Vi var imidlertid så heldige at finde en udmærket medarbejder i en mand ved navn Galusha. Han var stærkt tuberkuløs og ude af stand til at arbejde. Som halvvoksen havde han været på en skole for indfødte i Oregon og talte derfor flydende engelsk, og desuden var han stærkt interesseret i sine landsmænds fortid. En anden af vore hjemmelmænd blandt Eyak-Indianerne, Johnny Stevens eller med sit egentlige navn Goqatlantl, var almindelig kendt som

Fig. 2. Palugvik set mod tangen med skaldyngen og ekspeditionens lejr.

medicinmand, og selv om han ikke kom på højde med Galusha som meddeler, viste han sig i stand til at give adskillige værdifulde oplysninger.

Den 11. maj flyttede vi ud på østsiden af Hawkins Island og indrettede vor lejr på et sted, som Miss de Laguna var blevet opmærksom på under sin rejse 1930. Der havde her i gamle dage ligget en eskimoisk boplads ved navn Palugvik (fig. 2). Denne betegnelse, der betyder „sørgestedet“, havde den fået, fordi der engang havde hersket en stor hungersnød, under hvilken mange mennesker var døde af sult. Stedet bestod af en ganske smal tange, der forbandt en lille klippeholm med hovedøen; på den anden side af en lille vig var der en lignende holm og tange, hvor der også var spor af bebyggelse, og tæt bag ved den løb en skummende elv ud. Både på holmene og hovedøen voksede der tæt skov af hemlock (*Tsuga Mer-*

tensiana) og Sitka-gran (*Picea sitchensis*). Den var næsten uigennemtrængelig. Blot få skridt inde i den sank man dybt ned i mos-tuer og sump, og store, vindfældede træstammer og nedstyrtede klippeblokke spærrede vejen.

Vidnesbyrd om tidligere beboelse på dette sted forelå i form af en skaldyngge ganske som vore køkkenmøddinger fra den ældre sten-alder. Den var ikke mindre end indtil et par meter tyk og bestod for størstedelen af skaller af hjærtemusling (*Cardium*), sandmus-ling (*Mya*) og blåmusling (*Mytilus*). På bægge sider havde havet gravet bort og lavet stejle brinker, og på eet sted havde det brudt helt igennem. Dyngen var overgroet med æl og muldebærbuske (*Rubus spectabilis*), som først måtte ryddes. En højst ubehagelig plante var også en stor araliace med tommelange, spidse torne (*Fat-sia horrida*). Senere på sommeren udfoldede der sig et rigt blom-sterflor. Der var blå storkenæb og lakserøde akkelejer, duftende mjødurt, gul potentil og løvemund og til sidst et flammerødt hav af høje dueurter. På fugtige steder i skoven voksede store mængder af en ildelugtende, *Arum*-lignende plante (*Lysichiton*).

Det skylregnede, da vi kom til Palugvik, og det nøjedes endda ikke med regn alene, for ofte havde vi en sydost-storm, så det var et under, at teltene overhovedet blev stående. Skønt det sagdes at være en ualmindelig god sommer, især i sammenligning med som-meren 1932, var regnen en følelig ulampe for vort arbejde. Den længste sammenhængende periode med godt vejr i de to og en halv måned, vi opholdt os ved Palugvik, varede kun omkring 14 dage. Senere på sommeren havde vi en anden plage i form af de uhyre sværme af myg, især de små simulier. Skønt vi selvfølgelig brugte både myggeslør og handsker, var vi undertiden nødt til at arbejde i hold en halv eller en hel time ad gangen for overhovedet at holde det ud.

I seks uger havde vi en gammel Eskimo, Nupatlkertlugoq eller, som han også hed, Makari (Makaka) Chimovitski, boende hos os med sin datter, der var gift med en tysk født fisker og ræveopdræt-ter. Makari var over 80 år gammel, men rask og åndsfrisk og hu-skede tydeligt tiden før 1867, da Russerne ejede landet. Hans slægt havde tidligere været høvdinger i Nutchek på Hinchinbrook Island. Skønt han talte meget dårligt engelsk, kom vi snart på yderst for-trolig fod med ham. Han kendte sit folks traditioner til bunds, og selv om han var en from kristen, der nøje overholdt alle den græsk-katolske kirkes helligdage, stak han lige til halsen i den gamle religion, som faktisk trods mission og kirke lever i bedste velgående den dag i dag. Det skyldes først og fremmest ham, at vi

fik samlet stof til en monografi over Eskimoerne ved Prince William Sound.

Endnu mens vi lå i lejr ved Palugvik, foretog vi af og til udflugter til ruinpladser i omegnen. Den 22. juli forlod vi imidlertid lejren for længere tid, idet Mr. Smith og kaptajn Jacobsen havde givet os denne lejlighed til at følge med ombord i skovvæsenets store, tomastede motorbåd „Chugach“ på en inspektionsrejse i den vestlige del af Prince William Sound, hvorved vi samtidigt kunde gøre arkæologiske recognosceringer.

Vi fulgte vestkysten af Montague Island, hvor skarpe, nøgne tinder og brede botner rejser sig op over det skovklædte kystland, der nogle steder har karakter af en udpræget strandflade. Ikke langt fra nordspidsen af øen undersøgte vi en ruinplads ved Stockdale Harbour. Af skaldynger var der dog kun ubetydelige rester tilbage. Kulturlaget var næppe 10 cm tykt på det sted, hvor vi foretog vor prøvegravning. Rundt om på strandbredden lå der spredt talrige stenøkser, et par stenlamper m. m., som bølgerne havde vasket ud af skaldyngen. Der kan i det hele taget ikke være tvivl om, at landet her var sunket, siden stedet var beboet; i samme retning pegede også den dybde, hvori kulturlagets bund måtte søges.

Vi fortsatte rejsen næsten lige til øens sydspids, idet vi både ved Port Chalmers og i San Juan Bay forgæves ledte efter nogle skaldynger, man havde fortalt os om, og ankrede derefter ved Evans Island, hvor der ligger et par sildesalterier. Arbejdskraften består af Filippinere, som søger hertil i de fire sommermåneder og tilbringer vinteren i Seattle. Tæt ved fandt vi nogle stensager på stranden; men selve kulturlaget syntes at være skyllet helt bort — et andet vidnesbyrd om landsænkningen.

Den næste dag, 25. juli, gik vi i land i Chenega, mens „Chugach“ fortsatte sin rejse. Chenega er den eneste, rent eskimoiske boplads, som er tilbage i Prince William Sound, og det var derfor af stor betydning for det etnografiske arbejde at kunne opholde sig nogen tid på dette sted. For at få mest muligt ud af den knapt tilmålte tid fortsatte Miss de Laguna sammen med sin broder de arkæologiske recognosceringer ombord i en lejet motorbåd, idet de afsøgte farvandet mod nord i nærheden af Columbia Glacier, mens Norman Reynolds og jeg blev tilbage og arbejdede i Chenega.

Chenega ligger på sydsiden af den lille Chenega Island ved foden af en stejl, skovklædt højde, som har givet stedet sit eskimoiske navn: Ingim-atja, d. v. s. „under klippetoppen“ (fig. 3). Lige overfor ligger afrundede, skovklædte øer, og bag dem er der et kig til Kenai Peninsulas vilde snetoppe og en mægtig isbræ. I halvøens

småfjorde skyder talrige bræer sig helt ned til havet, og i sundet foran Chenega driver undertiden kalvis og små isfjælde, som vilde minde om Grønland, hvis det ikke var for trævæksten i omgivelserne.

Bopladsen gør et alt andet end eskimoisk indtryk ikke blot som følge af den tætte skov bagved, men også på grund af husene selv, der er opført helt af træ med tilhørende badstuer i form af små, firkantede udbygninger. De ligger næsten alle i en stribe langs med en smal træbro, der følger stranden ligesom på Nordvest-Indianernes bopladser. Mellem husene ligger et lille, græsk-katolsk kapel,

Fig. 3. Bopladsen Chenega.
Til venstre det græsk-katolske kapel, på bakken skolehuset.

hvor den ugentlige gudstjeneste udføres af en indfødt kateket. Kun engang om året kommer der en russisk præst fra Kodiak og holder altergang. Eskimoerne opretholder selv kirken og betaler præsten. På toppen af en lille høj findes skolebygningen, der tillige tjener som bolig for den amerikanske lærer, Mr. Nonini, og hans hustru. Under vort ophold blev vi med stor gæstfrihed indbudt til at bo i skolestuen, der var ledig på grund af børnenes sommerferie.

Bortset fra læreren og hans hustru består befolkningen udelukkende af Eskimoer, i alt c. 90, som lever af fiskeri, sælfangst og jagt på pelsdyr og fjældged. I øvrigt er der kun meget lidt tilbage af den oprindelige, materielle kultur. Dragten og boligens udstyr er amerikansk (bortset fra de russiske helgenbilleder, der selvfølgelig ikke mangler i den sidste), og det samme gælder størstedelen

af fangstredskaber og værktøj. Kajakkerne eller bajdarkerne, som de almindeligvis kaldes⁴⁾, er dog aldrig gået helt af brug og er ovenikøbet blevet almindeligere i de sidste år under pengekrisen, som har indskrænket brugen af motorbåde betydeligt; sammen med kajakken anvendes stadig i dårligt vejr de gammeldags skjorter af vandret sammensyede bjørnetarme.

De første par dage efter vort komme var udsigterne temmelig mørke for det etnografiske arbejde, eftersom næsten hele befolkningen var borte på laksefangst; men forholdene ændredes snart, da stedets fornemste bajdarka-bygger, Stepan Britskalov eller, som hans eskimoiske navn lød, Atlutaq, vendte hjem med sin familie. Det lykkedes mig at vinde hans fortrolighed i en grad, som jeg næppe havde turdet håbe på, og det viste sig snart, at han lige så fuldt som den gamle Makari levede i den oprindelige forestillingsverden. Han var i stand til at supplere vore tidligere optegnelser på den mest udmærkede måde.

Den 4. august kom Miss de Laguna og hendes broder tilbage efter deres udflugt til det nordlige Prince William Sound. De medførte et enestående godt udbytte, idet de havde været så heldige at finde en stor gravhule på en lille ø ved navn Palutat i Long Bay. Der stod her frit på jorden ikke mindre end fire velbevarede kanoer af udhulede træstammer, og ved nærmere undersøgelse viste det sig, at der i ganske ringe dybde var mindst otte eller ni begravelser. Jeg skal siden vende tilbage til dette vigtige fund.

Det var nu nødvendigt for mig at tænke på hjemrejsen, hvis jeg skulde nå tilbage, inden min orlov fra Nationalmuseet var udløbet. Mens de andre blev et par uger endnu i Prince William Sound og bl. a. afsluttede udgravningerne ved Palugvik, vendte jeg tilbage til Cordova. Jeg fik lejlighed til en lille udflugt ind i landet, hvortil jeg blev indbudt af Kennecott-jærnbanens driftsleder, Mr. Hansen, der er født i Californien af danske forældre. Banen følger Copper Rivers snævre dal op på Copper River-plateauet. Lidt forbi Chitina er der en vidunderlig udsigt til de vulkanske Wrangell Mountains, hvis højder overstiger Mont Blancs. På højsletten her gør æl, pil og bævreasp nåleskoven rangen stridig. Befolkningen omkring Chitina består af de athapaskiske Ahtna-Indianere, der lever af at fiske, fange pelsdyr og dyrke nogle få grøntsager. Deres boliger er almindelige blokhuse, og man kan tilmed se adskillige af dem, som sætter deres egne og andres liv i vove på „vejene“ omkring Chitina ved at køre om i værkbrudne Ford-biler. Det eneste, som for en

⁴⁾ Ordet er en formindskelsesform af den russisk-kamtjadalske betegnelse for den store, åbne skindbåd: *bajdará*.

flygtig besøgende minder lidt om fortiden, er de små, firkantede forrådshuse, der er rejst på pæle.

Den 14. august tiltrådte jeg hjemrejsen fra Cordova, tog med Union Pacific over Portland og Chicago til New York og var i København nøjagtig seks måneder efter, at jeg havde forladt Danmark.

Naturforholdene i Prince William Sound. — Før jeg går over til at fortælle om udbyttet af vor ekspedition, skal jeg give en ganske

Fig. 4. Kortskitse over Prince William Sound.

kort oversigt over naturforholdene, der kan tjene som baggrund for den senere fremstilling⁵⁾.

Prince William Sound ligger omkring 60° n. br. og 147° v. l. og har næsten karakteren af et indhav, som ud mod Stillehavet lukkes af en række bjærgfulde øer, mens det indadtil omsluttes af Chugach Mountains, der danner en sneglitrende, fuldstændig uoverstigelig mur (fig. 4). Bjærgene må opfattes som en gren af St.

⁵⁾ Jf. Alfred H. Brooks: *The Geography and Geology of Alaska*. (U. S. Geological Survey. Professional Paper No. 45. Washington 1906). — U. S. Grant & D. F. Higgins: *Reconnaissance of the Geology and Mineral Resources of Prince William Sound*. (U. S. Geological Survey. Bull. 443. Washington 1910). — *Summary of the Climatological Data of Alaska. Section 1*. (U. S. Weather Bureau. Washington).

Elias-kæden og fortsættes ud over Kenai Peninsula til Afognak og Kodiak. Kun på eet sted er der adgang til indlandet, nemlig hvor bjærgene et stykke øst for bugten gennembrydes af Copper Rivers dal. De fremherskende stenarter er stærkt foldede og delvis omdannede skifre og gråvakke af endnu ukendt alder; den såkaldte Valdez-serie ved bugtens bund antages at være palæozoisk, hvorimod Orca-serien, som overlejrer den diskordant mod øst og syd, formodentlig stammer fra mesozoisk tid. Højderne er gennemgående store; selv lige ved kysten nå'r de 1000 m og kun få kilometer inde i landet over det tredobbelte. Formerne er stærkt prægede af den pleistocæne nedisning: de lavere, afrundede bjærg gennemskæres af U-formede dale og fjorde med dybder på over 800 m, mens højfjældet er ganske alpint med brede botner og skarpe kamme og tinder. Flere steder er der, som før nævnt, en tydelig strandflade, som i hvert fald er ældre end det sidste isdække. Endnu indtager firnområderne et anseeligt fladerum, især i den vestlige og nordlige del, hvor mange isbræer nå'r ned til havspejlet. Den største af dem alle er den berømte Columbia Glacier, der er c. 4,5 km bred og på over halvdelen af sin bredde danner en 120 m høj, næsten lodret væg.

Der er to forhold, som betinger vejrliget ved Prince William Sound, nemlig at kysten er afspærret fra indlandets indflydelse på grund af bjærgene, men på den anden side ligger åbent mod havet, der opvarmes af en gren af Kuro Shio, den varme, japanske strøm. I Cordova er middeltemperaturen for januar derfor kun $+ 3,2^{\circ}$ C.; men til gengæld stiger den tilsvarende værdi for juli heller ikke højere end til $12,5^{\circ}$. Nedbøren er, som man kan tænke sig, meget stor, henved 330 cm med maksimum i september, men kan dog ikke måle sig med nedbøren i Ketchikan, der beløber sig til ikke mindre end c. 395 cm. Mod vest falder nedbørsmængden derimod temmelig rask til under halvdelen af sin værdi i Prince William Sound, som således heri ligesom i sin plantevækst slutter sig nærmest til det sydøstlige Alaska. I de syv måneder af året er sydøstlige vinde herskende; men i januar og marts afløses de af nordøstlige og i april, juni og juli af sydvestlige. Alt i alt er regn, blæst og råkoldt vejr vel nok de egenskaber, der præger klimaet mest i disse egne; som type betragtet må det nærmest sidestilles med det nordenfjældske Norges.

Ved Prince William Sound er man ikke langt fra skovgrænsen, og alle højder er træbare, selv om de ikke overstiger 1000 m. Imidlertid er det dog skoven, som giver landskabet sit præg og er afgørende for dets kulturgeografiske betydning. Den er en udløber af

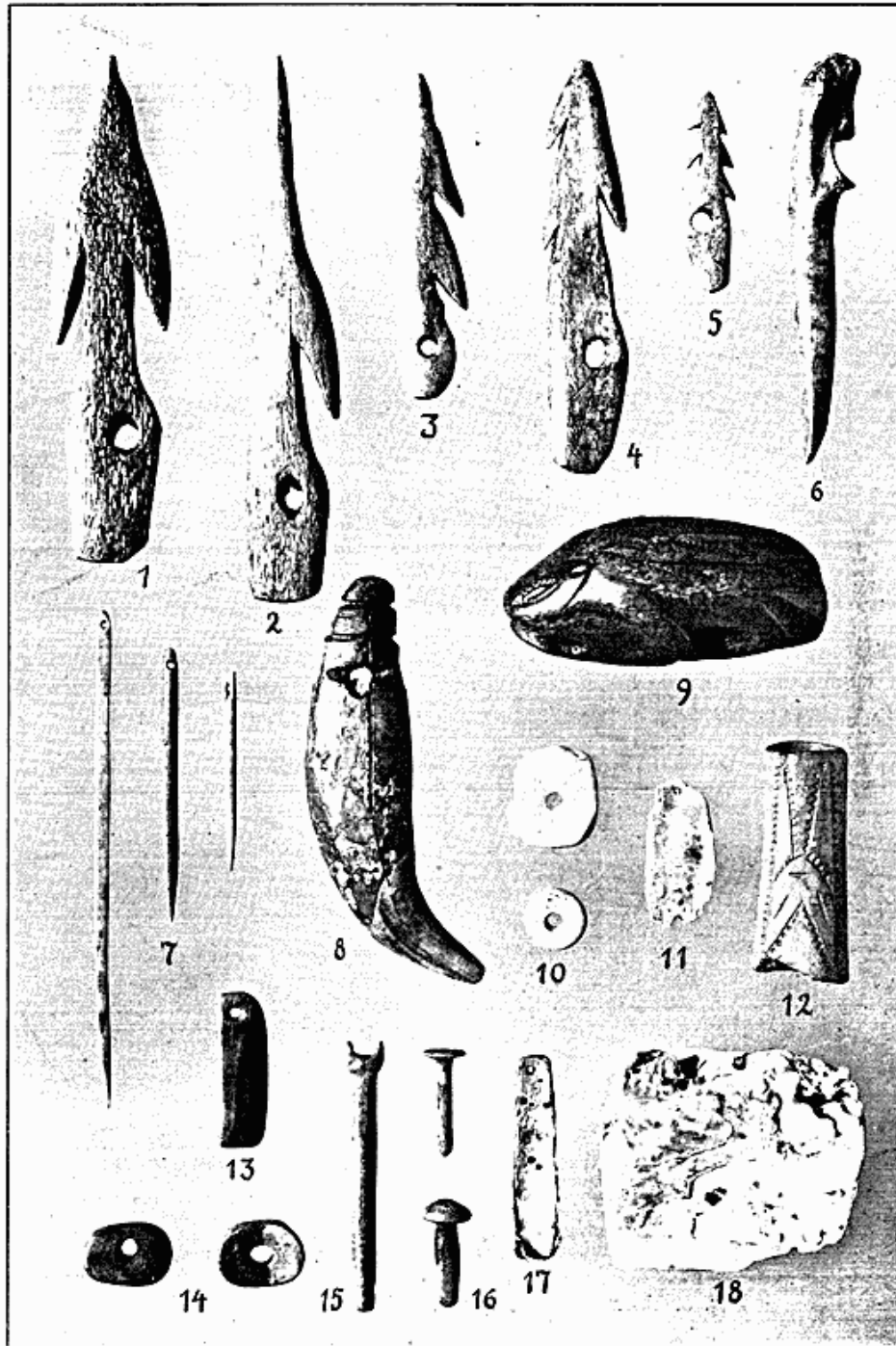

Fig. 5. Arkæologiske typer. Prince William Sound.

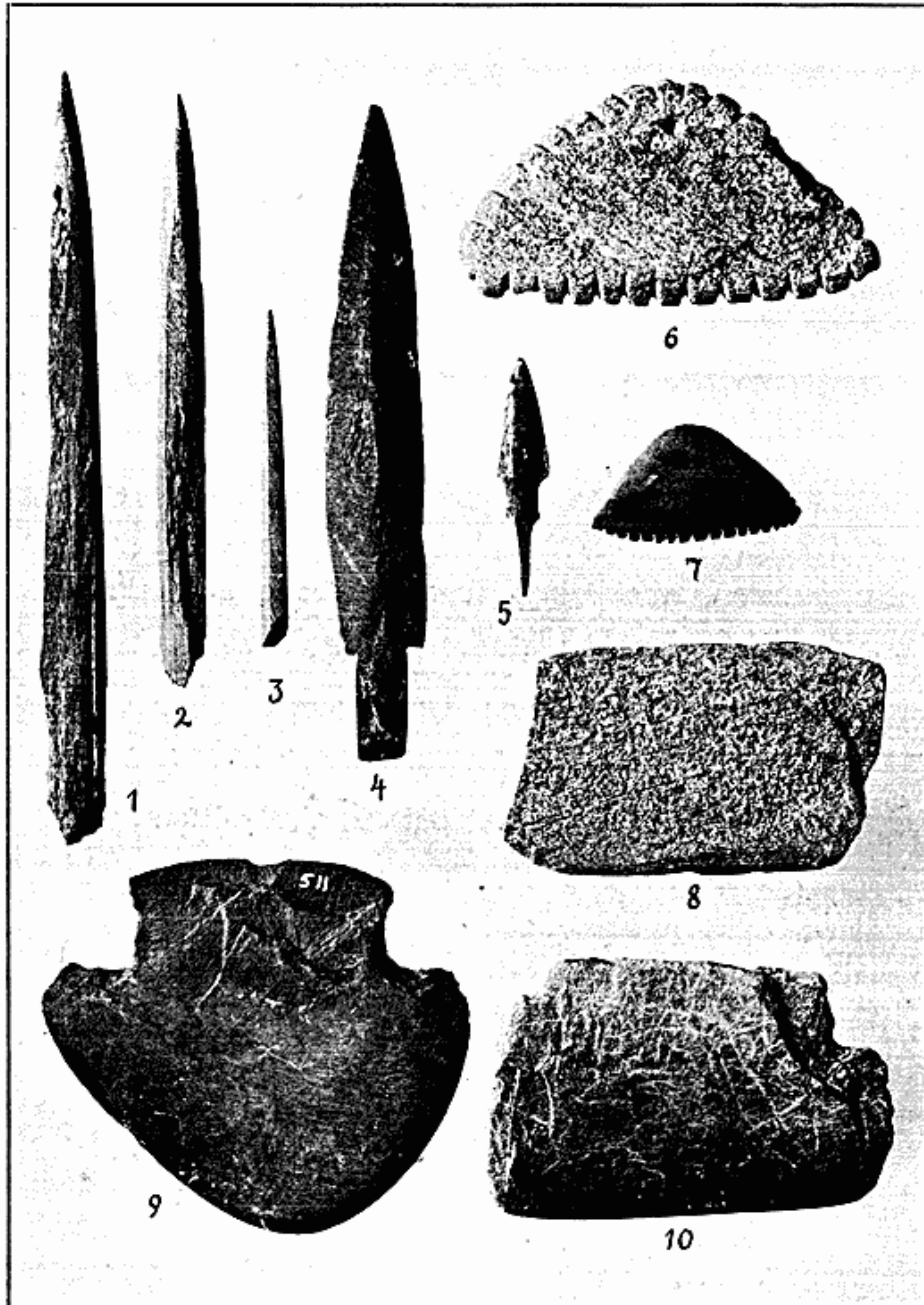

Fig. 6. Arkæologiske typer. Prince William Sound.

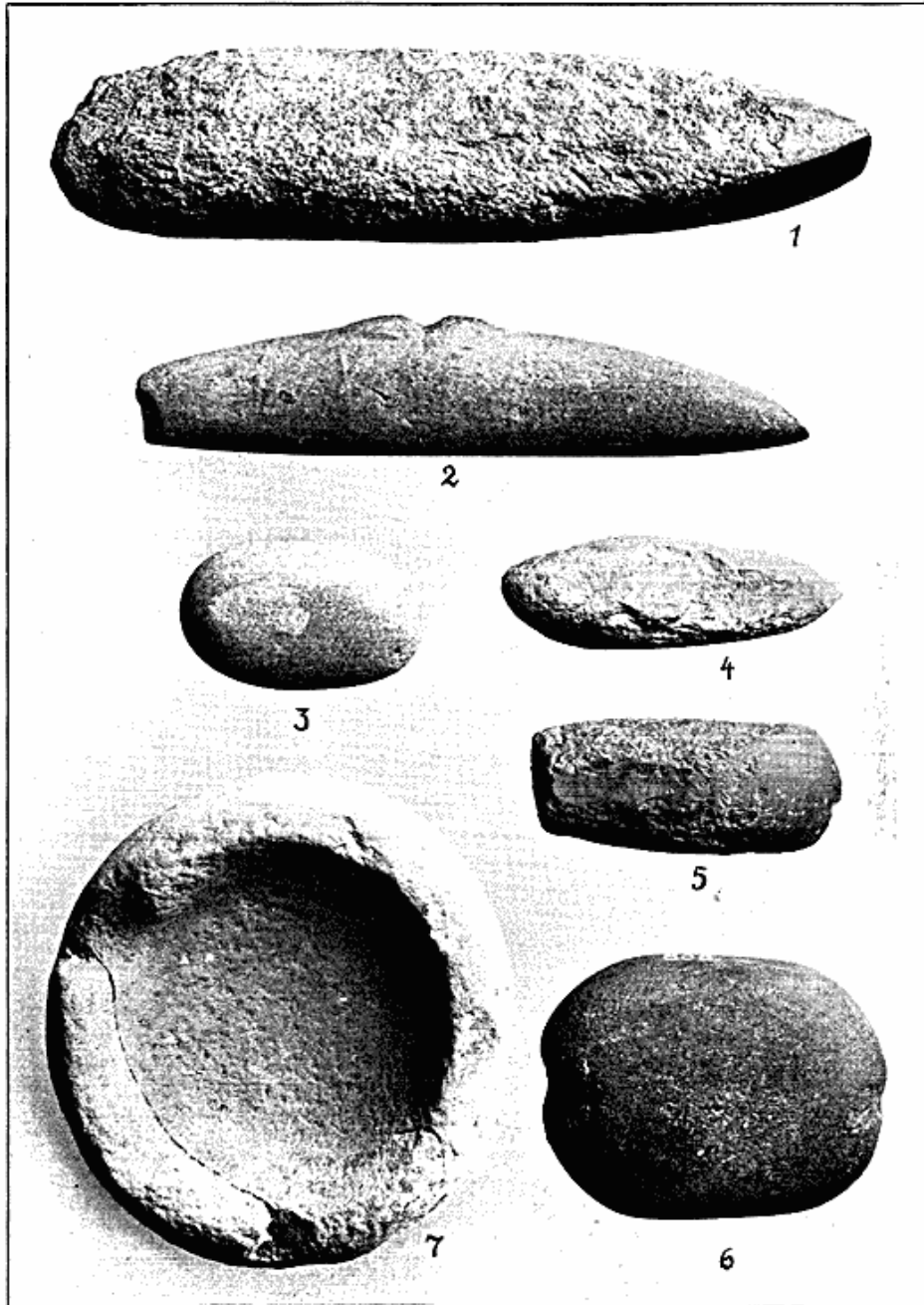

Fig. 7. Arkæologiske typer. Prince William Sound.

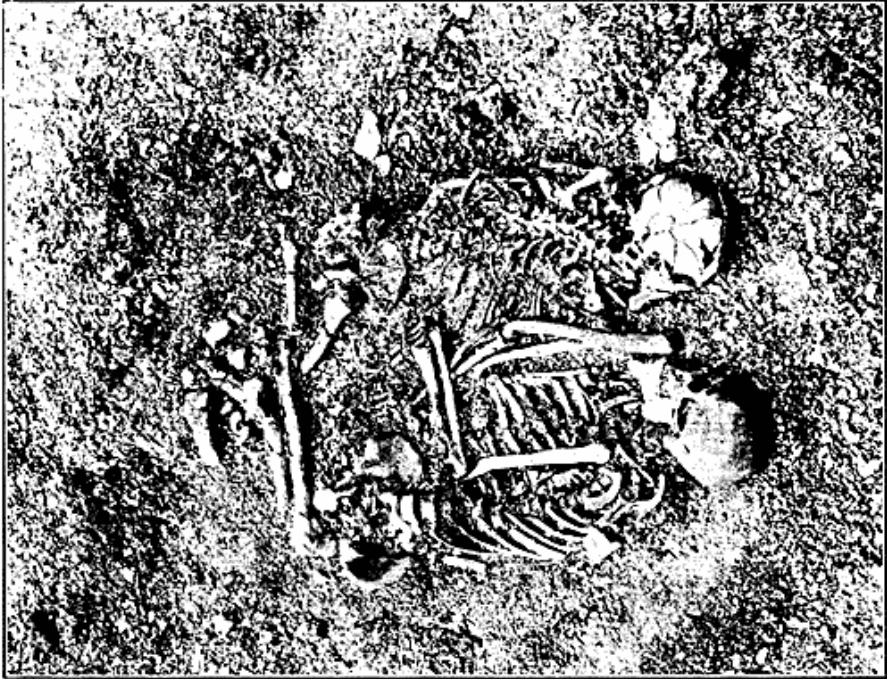

Fig. 8. Dobbeltgravnen fra skaldyngens ved Palugvik

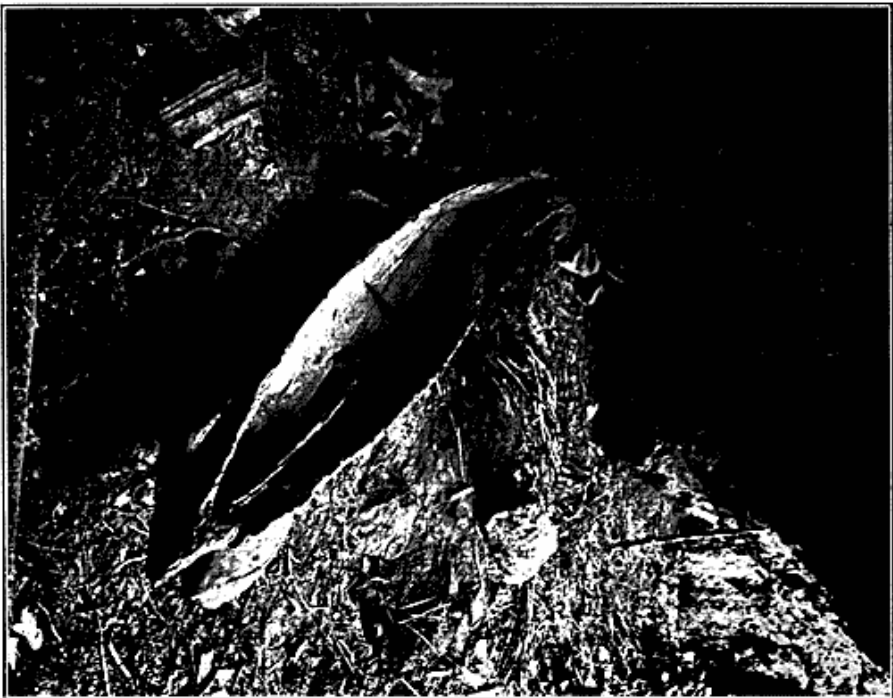

Fig. 9. Den ene af kanoerne i gravhøjen på Palulak.

kystskovene i det sydøstlige Alaska. De alt overvejende træer, der kan opnå en ret anseelig størrelse, er de to før nævnte arter: hemlock (*Tsuga Mertensiana*) og Sitka-gran (*Picea sitchensis*). Den gule ceder (*Chamaecyparis nootkaensis*) forekommer nok, men er uden betydning. Langs kysten er der tit en smal stribe af æl, hvis lyse farve skiller sig skarpt ud fra nåleskovenes dystre baggrund. Ruinpladser og lignende steder er som regel overgroet med tæt krat, hvor buske som æl, multebær (*Rubus spectabilis*), nogle arter af *Ribes*, m. m. kappes med bjørneklo (*Heracleum lanatum*), brændnælder (*Urtica dioeca*), *Fatsia horrida* og andre flerårige urter. På østspidsen af Hinchinbrook Island er der et ægte klitlandskab med marchalm (*Elymus mollis*) og en mængde vilde jordbær (*Fragaria chiloënsis*). I det hele taget er blomsterfloret rigt og broget, ikke mindst på de åbne engstrækninger, der hist og her afbryder skovens ensformighed, og ved tid og lejlighed søgte jeg derfor at tilvejebringe en lille plantesamling for Universitetets botaniske museum⁶⁾. I øvrigt danner hele Prince William Sounds opland en såkaldt *Forest Reserve*, som står under skovvæsenets opsyn, og hvor fældning af træer kun er tilladt med visse indskrænkninger.

Dyrelivet ved Prince William Sound er afvekslende og broget, idet de nordlige skoves og de subarktiske havs arter mødes her i disse egne. Af egentlige landdyr er fjældgeden (*Oreamnus montanus*) uden tvivl det, der spiller den største rolle for Eskimoernes kødforsyning, hvorimod hverken elg eller ren kommer i nærheden af kysten. For få år siden har regeringen indført en hjorteart (*Cervus columbianus*) fra det sydøstlige Alaska; den er foreløbigt fredet og trives åbenbart fortræffeligt. Både den sorte bjørn (*Ursus americanus*) og dens brune slægtning (*U. Middendorffii*) er meget almindelige, og for den sidstnævnte nærer alle, både indfødte og hvide, den dybeste respekt som følge af dens enorme størrelse og vildskab. I øvrigt er der ikke grund til at nævne andre landdyr end de forskellige mindre pelsdyr som odder (*Lutra canadensis*), ræve (*Canis vulpes*) i forskellige varieteter, mår (*Mustela americana*), mink (*M. vison*), bæver (*Castor canadensis*) m. fl.

Blandt de egentlige landfugle kan næppe andre end en skovhøne (*Canachites canadensis*) lejlighedsvis tjene som æmne for jagten. Mere for sin farvepragt end af nogen anden grund — skønt den brugtes af Eskimoerne som amulet — fortjener den californiske kolibri (*Selasphorus rufus*) en omtale. Når hertil føjes ravn

⁶⁾ Jeg benytter lejligheden til her at rette en tak til hr. mag. scient. Johs. Grøntved, som har foretaget bestemmelsen af de af mig hjembragte planter.

(*Corvus corax*) og Stellers skovskade (*Cyanocitta Stelleri*), er det, fordi den første er langt den vigtigste af samtlige fugle i Eskimoernes sagnforestillinger, og fordi man overhovedet ikke kan undgå at lægge mærke til den sidstnævnte, hvis himmelblå fjerdragt og utrættelige støj gør den til et af de oplivende træk i skovens ensformighed.

Vender vi os nu til havets dyreverden, finder vi, som det kan ventes, i den det egentlige grundlag for Eskimoernes tilværelse. Store hvaler, vistnok særlig vågehvalen (*Balænoptera rostrata*) og pukkelhvalen (*Megaptera boops*), jagedes ivrigt i ældre tid. Desuden forekommer der forskellige tandhvaler som hvidfisk (*Delphinapterus leucas*), grind (*Globicephalus melus*) og den frygtede spækhugger (*Orca gladiator*). Den spættede sæl (*Phoca vitulina*) er almindelig, men mindre karakteristisk end pelssælen (*Arctocephalus ursinus*) og den kæmpestore søløve (*Eumetopias jubatus*). Undertiden, men sjældent, forekommer en sæl, som jeg efter beskrivelsen formoder er harlekinsælen (*Histriophoca equestris*). Havodderen (*Enhydra lustris*) var tidligere almindelig, men blev efter Russernes komme jaget så skånselsløst, at dens tal er aftaget med rivende hast; den er nu strengt fredet, og bestanden er efter Eskimoernes udsagn ved at rette sig igen.

Nogle steder i Prince William Sound er der fuglefjælde med store skarer af skarver (*Phalacrocorax pelagicus* [?]) og rider (*Rissa tridactyla*); også andre måger som *Larus glaucescens* ses dagligt. Næsten allevegne møder man den hvidbådede tejste (*Cephus columba*), jævnligt høres den rødstrubede lom (*Gavia stellata*), og over vandet sejler ofte fiskeørnen (*Haliaëtus leucocephalus*) i store kredse. Hertil kommer desuden en mængde gæs og ænder (*Bernicla canadensis*, *Anas boschas*, *Dafila acuta*, *Pagonetta glacialis*, *Mareca penelope* o. s. v.), som under efterårstrækket gør Copper Rivers flade, vanddrukne delta til et paradis for jægere.

Langt de vigtigste af alle fisk i disse farvande er de forskellige arter af laks, som om sommeren søger op i elvene for at gyde. Den største af dem er kongelaksen (*Oncorhynchus chouicha*), der allerede viser sig i begyndelsen af maj og bliver til midten af juni. Lidt senere kommer rød laksen (*O. nerka*), og når den er forbi i begyndelsen af juli, er tiden inde for hundelaks (*O. keta*) og pukkelaks (*O. gorbuscha*), til hvilke søvlaksen (*O. kisutch*) slutter sig i begyndelsen af august. Fra midten af september er laksetiden forbi. Vigtige madfisk er også helleflynder (*Hippoglossus vulgaris*), torsk (*Gadus macrocephalus*), sild (*Clupea Pallasii*) og en smæltagtig fisk (*Thaleichthys pacificus*).

Mellem øerne i den østlige del af Prince William Sound er der udstrakte flak, som skyldes Copper Rivers aflejringer og dagligt ligger mer eller mindre tørre ved ebбетid. Der udfolder sig på dem et rigt liv af lavere dyr: muslinger, snegle, børsteorme, aktinier m. m. Når jagten slog fejl, var disse flak et næsten aldrig svigtende spisekammer for befolkningen, som derfor ikke kendte til sådanne omfattende sultekatastrofer som Eskimoerne i de arktiske egne. Også heri viser Prince William Sound sig som et overgangsled mellem det egentlige Eskimo-område og nordvestkysten, der er så rigt understyret fra naturens hånd.

II.

Arkæologi.

Palugvik. — Ved Palugvik udgravede vi i alt 17 felter i lag på 6" dybde⁷⁾. Felternes normalstørrelse var 3' på hver led; men på grund af skaldyngens form kunde denne størrelse ikke altid overholdes. Både overflade og bund blev nivelleret.

Som tidligere nævnt havde havet allerede skyllet ikke så lidt af dyngen bort og tilmed brudt helt igennem den på eet sted, hvor der nu kun var en lille, fritstående klump tilbage af den. Talrige sager lå da også spredt om på strandbredden. Lige under det øverste, af planterødder gennemvævede muldlag begyndte selve dyngen, der for størstedelen bestod af muslingeskaller blandet med jord. Den største masse optoges af *Cardium*- og *Mytilus*-skaller; men der var også *Mya* o. a. De meget modstandsdygtige *Cardium*-skaller var ofte næsten hele og kunde danne tykke, løse lag uden spor af indblanding af jord eller kulturrester, hvorimod *Mytilus*-skallerne altid var mer eller mindre knuste og sammenpressede. Der var desuden knogler af pattedyr og fugle i store mængder samt hist og her fiskehvirvler og pigge af søpindsvin. Flere steder fandtes der ildskørnede sten, trækul og spor af ildsteder i forbindelse med småstensætninger og lag af strandgrus. Der var også nogle stenrækker, pælehuller og rester af husgulv; men i det hele giver fundene kun meget sparsomme oplysninger om boligen. Ethvert virkelig tydeligt spor af hustomter var forlængst forsvundet.

I øvrigt omfatter fundene fra Palugvik c. 1100 genstande. En meget stor del af disse er af sten, mest skifer; men også grønsten, sandsten m. m. er almindelig. Ben spiller ligeledes en meget stor rolle som æmne for redskaber, og til perler og andre smykkesager har muslinge- eller snegleskal i mindre grad fundet anvendelse. Af træ var der derimod kun enkelte, temmelig ubestemmelige rester.

⁷⁾ 1" (amer. mål) = c. 2,5 cm.

I de allerøverste lag fandtes nogle få sager af kobber, som uden tvivl er tilhandlet fra Indianerne ved Copper River; en sådan handel omtales fra gammel tid⁸⁾. Derimod var der ikke en eneste stump jern og ikke en eneste glasperle, skønt allerede James Cook, Prince William Sounds opdager, traf både jern og perler i temmelig almindelig brug⁹⁾. Mens mangelen på disse ting selvfølgelig ganske naturligt forklares ved skaldyngens alder, er det noget mere påfaldende, at der heller ikke fandtes spor af hvalbarde; dette stof har formodentlig kun haft en ganske underordnet anvendelse, selv om også bevaringsforholdene kan have haft nogen betydning i denne sammenhæng.

Hvad disse angår, er de som venteligt langt fra så gode som i arktiske egne, hvor den stadigt frosne jordbund virker som et naturligt isskab; men de er dog heller ikke slet så dårlige som f. eks. i Syd-Grønland, hvor den idelige veksel mellem frost og tø har en højst uheldig indvirkning på sagerne. Ganske vist var mange bengestande meget skøre ved optagelsen; men ved passende tørring og senere behandling med ambroid lykkedes det at hærde dem, så de hverken led ved nedpakning eller transport.

Af harpunspidser fandt vi kun en eneste *tersharpun* liggende i et af de øvre lag: et temmelig tarveligt forarbejdet, næsten trindt stykke med lukket skaftgrube, odfals vinkelret på linekanalen og uden modhager. Derimod var spidser til *modhagerpuner* meget almindelige. Størrelsen af dem veksler stærkt, således at der ikke kan herske tvivl om, at nogle er bestemt til kastevåben, mens andre har hørt til pile. Der er flere former: nogle har en enkelt, kraftig modhage, andre en på hver side; atter andre har en række modhager på den ene eller på begge sider, og i sidste tilfælde kan de enten alle være af samme størrelse, eller også består den ene række kun af fine tænder. Et almindeligt træk er det, at linehullet ikke er anbragt i midtlinjen, men ude ved den ene kant. Fig. 5¹⁻⁵ viser forskellige typer. I forbindelse med harpunspidserne må også nævnes de bagtil kløftede *benslag*, hvori de har siddet indstukket på stagen. Benspider med modhager har også været anvendt til andet end harpuner, idet adskillige er uden linehul og bærer mærker af at have været fastsurret som *spyd-* eller *pilespidser*. Nogle små og fine benspider med en enkelt modhage helt fortil er åbenbart *fiskekroge*, bestemt til at indsættes i en krummet

⁸⁾ M. Sauer: *Account of a Geographical and Astronomical Expedition to the Northern Parts of Russia*. London 1802. S. 195 f.

⁹⁾ J. Cook & J. King: *A Voyage to the Pacific Ocean*, etc. 2. ed. London 1785. Bd. II, s. 380.

stamme. Til våben og fangstredskaber hører også en række omhyggeligt slebne skiferblade med skafttunge og undertiden et par små modhager foran denne. De opnår kun rent undtagelsesvis en sådan længde, som kendes fra Kodiak. Et anseeligt stykke er afbildet fig. 6⁴. Ved siden af ses en lille pilespids af kobber (fig. 6⁵). Fig. 7² er en ualmindelig fint forarbejdet dobbelt-hakke, der formodentlig har været brugt som våben. Hrdlička afbilder et meget lignende stykke fra Yukon¹⁰), og i *Museum für Völkerkunde* i München har jeg set et tilsvarende våben med kobberhoved og det oprindelige træskaft; det er et gammelt stykke fra hertugen af Leuchtenbergs samling og desværre uden oplysninger, men hidrører ganske sikkert fra Alaska, snarest fra en af de athapaskiske stammer. Fig. 7⁶ er en kaste sten.

Af økser forekommer der to slags, som Miss de Laguna efter de tilsvarende fund i Cook Inlet kalder „splitting“ og „planing adze“¹¹). Bægge former har været skæftet som tværøkse. Et stort og smukt eksemplar af den første type ses fig. 7¹. Den er nøje knyttet til de nordvest-indianske økser og har været brugt til at kløve svært tømmer med. Den mindre form, der ligesom andre eskimoiske økser har siddet i et mellemstykke, ses fig. 7⁴⁻⁵. Yderst almindelige, omend sjældent uskadte er de redskaber, vi kaldte skiferprene, skønt det kan være tvivlsomt, om de virkelig har tjent som værktøj. Tre vel bevarede stykker er afbildet fig. 6¹⁻³. De er som oftest smukt slebne, trinde og ender med en fin spids, der ikke viser spor af slid; bagtil er de som regel mer eller mindre mejselformige og antagelig bestemt til at indsættes i et skaft. Foruden skiferprenene er der også prene eller syle af pattedyr- og fugleknogler (fig. 5⁶). Ganske fine nåle af fuglekogler og forsynet med øje forekommer i forskellige størrelser (fig. 5⁷), og også nåle på forskellige trin af fremstilling blev fundet. Endvidere må nævnes knive af sleben skifer. Fig. 6⁹⁻¹⁰ viser de to hovedformer for kvindeknive, henholdsvis med stærkt krummet og med lige æg; den sidste type lader sig ikke altid skarpt sondre fra mandsknivene, idet skellet mellem kvinde- og mandsknive i hvert fald for en del synes at være bortfaldet i det sydlige Alaska.¹²). Nær til knivene slutter sig på den ene side skraberne, deriblandt

¹⁰) A. Hrdlička: Anthropological Survey in Alaska. (46th Annual Report of the Bureau of American Ethnology. Washington 1930). Pl. 10, jf. s. 135, 148 f.

¹¹) Fr. de Laguna: The Archaeology of Cook Inlet, Alaska. Philadelphia 1934. S. 56 f.

¹²) Fr. de Laguna, op. cit., s. 74.

nogle af en ejendommelig paddelform, på den anden side stensavnene, der består af et tyndt blad af skifer e. l. med een til tre ægge (fig. 6⁸); talrige stensager viser mærker efter påbegyndt savning. Når der til de allerede nævnte former føjes fine borspidseser, hammersten (fig. 7³), hvæssesten, store slibe-
sten m. m., vil man indse, at de gamle Palugvik-folk ikke har været helt dårligt udrustet med redskaber. Uvis er hensigten med de hyppigt optrædende afskårne ledhoveder af knogler samt underkæber, f. eks. af bjørn, med indborede huller. Det samme gælder visse omhyggeligt forarbejdede, flade stentrekantter, i regelen med fine indhak i een eller i alle tre sider (fig. 6⁶⁻⁷), og næsten lige så gådefulde er små skiferplader med flygtigt indridsede stregmønstre.

Af lamper fandt vi kun tre stykker ved Palugvik, og af dem lå ovenikøbet den ene på stranden. Hvis dette er andet og mere end en ren tilfældighed, skyldes det vel sagtens kun, at de er så solide, at de vanskeligt går i stykker og kastes bort, og samtidigt også så kostbare, at man har passet på dem. Intet tyder ellers på, at de har været sjældne ved Prince William Sound. De er uden undtagelse af den runde eller ovale form, som er typisk for Syd-Alaska og Aleuterne (fig. 7⁷).

Til det personlige udstyr hører talrige læbepløkker (fig. 5¹⁰). Ved siden af (fig. 5¹⁵) er afbildet en længere prydelse, der må opfattes som en næsepind; vi fandt også en enkelt næsepind af kobber, og det er ikke udelukket, at nogle af de lange, tynde ben-
nåle, der vanskeligt har kunnet benyttes til praktiske formål, skal tydes på lignende måde. Perler er anvendt i stor mængde, af mange forskellige former og af forskelligt materiale. De kan være skiveformede eller ovale (fig. 5^{13,14}), i hvilke tilfælde de oftest er lavet af muslingeskal eller ben, meget hyppigt af sælens fjældben med den indvendige hulning bevaret på undersiden. Ikke sjældent har perlerne karakter af hængeprydelser af ben eller perlemor, og nogle af disse kan have en ret betydelig størrelse (fig. 5^{11, 13, 17, 18}).

Den kultur, hvis vigtigste typer hermed er beskrevet, udviser — som det også kunde ventes — meget store ligheder med den, der tidligere er fremdraget af Miss de Laguna i Cook Inlet¹³). Noget fjærnere står den fra den forhistoriske kultur på Aleuterne, men der er dog ingen væsensforskell fra den¹⁴). Inden for Cook Inlet-

¹³) Fr. de Laguna, op. cit.

¹⁴) W. H. Dall: Tribes of the Extreme Northwest. (Contributions to North American Ethnology. Bd. I. Washington 1877). — W. Jochelson: Archæological Investigations in the Aleutian Islands. (Carnegie Institution. Publ. No. 367. Washington 1925).

kulturens forskellige tidsafsnit slutter den sig nøje til den såkaldte 3. eller yngste periode: slebne stensager er fremherskende, mens tilhugne er få, stensave, skiferprene og de svære „kløveøkser“ er yderst almindelige, og kobber forekommer i de øverste lag; måske gør dog den indianske indflydelse fra nordvestkysten sig noget stærkere gældende i fundene fra Prince William Sound end længere vestpå. Fuldstændig identiske er de to kulturformer i det hele taget ikke. Det er således straks påfaldende, at tersharpunerne næsten helt savnes i Prince William Sound, hvorimod de er så almindelige gennem alle perioder i Cook Inlet. En anden, overordentlig almindelig type fra de to yngre tidsrum i det sidstnævnte område, nemlig sten med to indhak, der muligvis har tjent som sænkere for fiskesnører, synes også at mangle i Prince William Sound. Dette gælder ligeledes om pottemageri og de smukt udstyrede stenlamper med ophøjede figurer af mennesker og hvaler. De sidst nævnte forhold skal der dog ikke lægges for megen vægt på, for vidnesbyrd om pottemageri er i det hele taget kun fundet i ganske få tilfælde syd for Bristol Bay¹⁵), og af lamper med de omtalte relieffigurer er der alt i alt kun fremdraget syv stykker¹⁶).

Ganske naturligt spørger man nu om alderen af sagerne fra Palugvik. Den gamle Makari fortalte, at bopladsen først var blevet opgivet, da Russerne havde oprettet deres fort ved Nutehek (Port Etches) på Hinchinbrook Island, hvilket skete i 1793¹⁷). I betragtning af, at der ikke foreligger selv det svageste spor af europæisk indflydelse i fundene, er denne tradition dog ikke meget sandsynlig, for på det tidspunkt, da Russerne slog sig ned i Prince William Sound, havde dets beboere allerede længe haft let adgang til at

¹⁵) To skår fra Kachemak Bay, Cook Inlet (Fr. de Laguna, op. cit., s. 68), et ubestemt antal fra de øvre lag på det sydvestlige Kodiak, men ikke andre steder på øen (A. Hrdlička: *Anthropological Explorations on Kodiak Island, Alaska. Explorations and Field Work of the Smithsonian Institution in 1932.* Washington 1933. S. 44), et enkelt skår fra Port Möller (E. M. Weyer: *Archæological Material from the Village Site at Hot Springs, Port Möller, Alaska.* Anthropological Papers of the American Museum of Natural History. Bd. XXXI. New York 1930. S. 263) og en lerlampe fra Atka, Aleuterne (Jochelson, op. cit., s. 28, 122). Desuden nævner Dall en lampe af ubrændt ler fra samme øgruppe (Dall, op. cit., s. 80).

¹⁶) Fr. de Laguna, op. cit., s. 177 ff. — J. A. Mason: *A Remarkable Stone Lamp from Alaska.* (The Museum Journal. Philadelphia 1928). — A. P. Kashevaroff: *Descriptive Booklet on the Alaska Historical Museum.* Juneau s. a., s. 27 ff.

¹⁷) G. Vancouver: *A Voyage of Discovery to the North Pacific Ocean and round the World.* London 1798. Bd. III, s. 199.

skaffe sig f. eks. jern og glasperler. Ikke blot havde de kunnet tilhandle sig disse varer både fra deres landsmænd og fra Russerne længere mod vest; men i det foregående tiår og mere havde der været et sandt kapløb til Prince William Sound af engelske, russiske og spanske ekspeditioner såvel for at foretage geografiske undersøgelser som for at opkøbe havodderskind, der bl. a. fandt rivede afsætning i Canton. Foruden selve Cooks ekspedition, der førte til opdagelsen af Prince William Sound i 1778, kan nævnes Arteaga og Bodega y Quadra 1779, Zaikov 1783, Lowrie og Guise 1786, Meares' overvintring 1786—87, Portlock og Dixon 1787, Ismailov og Bokharov 1788, Esteban Martínez 1788, Douglas 1788, Billings 1790, Fidalgo 1790, Malaspina 1791 og endelig Vancouver 1794. Hertil kommer så yderligere, at allerede Cook som før nævnt fandt jern ret udbredt i Prince William Sound, og endogså før Russernes komme til Alaska kendte både Kodiak-boerne og Aleuterne dette metal fra strandede, japanske skibe¹⁸).

Selv om jeg således mener, at Palugvik allerede var ubeboet i sidste fjerdedel af det 18. århundrede, er det dog indlysende, at nogen meget stor ælde kan skaldyngen ikke gøre krav på. Dette gælder også de nederste lag, hvis indhold af sager i hvert fald ikke afviger væsentligt fra fundene i de øvre. Man må ikke lade sig skuffe af dyngens anseelige tykkelse, for bl. a. fylder de omfattende *Cardium*-lag meget betydeligt. Dog er det en selvfølge, at skaldyngens dannelse i hvert fald må have taget flere århundreder, og da de ældste huse blev opført, må landet have ligget lidt højere end nu, eftersom de ellers vilde være skyllet bort af den første stormflod.

Andre bopladsfund. — Miss de Laguna har i sit oftere anførte arbejde opregnet en stor mængde ruinpladser i Prince William Sound, og en del af dem blev besøgt i 1933 enten af hende alene eller af os bægge i fællesskab, således som ovenfor omtalt i beskrivelsen af rejsens forløb. Hvor lejlighed tilbød sig, blev der foretaget prøvegravninger, der allevegne bragte den samme kultur for dagen, som vi havde lært at kende ved Palugvik. Da gravningerne i øvrigt ikke blot tilnærmelsesvis kan måle sig i omfang med dem, der fandt sted på denne plads, og fundene også kun rent undtagelsesvis indeholdt nye typer, skal jeg ikke her komme nærmere ind på dem.

¹⁸) W. Jochelson: *History, Ethnology and Anthropology of the Aleut.* (Carnegie Institution. Publ. No. 432. Washington 1933). S. 22 f.

Gravfund. — Under arbejdet ved Palugvik stødte vi på enkelte, spredte menneskeknogler såvel som på flere begravelser i selve skaldyngen. Helt ude ved den østlige brink, men temmelig dybt nede lå en dobbeltgrav med to vel bevarede skeletter, der øjensynlig var nedlagt samtidigt (fig. 8). Bægge havde hovedet mod nord, med ansigterne vendt mod hinanden. Det østligste af skeletterne lå halvt på højre side, halvt på ryggen med stærkt optrukne ben, den højre arm udstrakt og den venstre bøjet hen over underlivet. Det nederste af bægge ben manglede; men det er sandsynligt, at de savnede dele er hugget af med spaden af en af vore hjælpere, da vi straks efter vort komme måtte ordne brinken for at forhindre nedstyrtning og udskridning. Det andet skelet lå tæt op ad det første, halvt på venstre side og halvt på maven, med hænderne under det førstes hoved og højre ben ind under dets ben. Ganske gådefuldt er det, at dets venstre ben og hele venstre bækkenhalvdel manglede fuldstændigt, uden at der var noget tegn på, at graven var forstyrret eller knoglerne opløst. Der var hverken rester af stensætninger eller trækister i forbindelse med disse skeletter og bortset fra nogle klumper rød okker heller intet gravgods.

Andre steder i skaldyngen fandtes flere skeletter af småbørn; men det mest interessante gravfund blev optaget i dens nedre lag, hvor der stod en trækiste eller reftere en med træplanker omsat og overdækket grav. I denne lå et stærkt sammenbøjet skelet med hovedet støttet på en træblok og hagen hvilende i hænderne. Ved underlivet optoges mindst 800 perler af alle slags: skiveformige, ovale og uregelmæssige skalperler, perler af ben og tand o. s. v. De var ordnet i rækker efter art og synes at have været syet på et forklæde eller skamdække. Ved fødderne lå resterne af noget, som formodentlig har været en cylindrisk træ-æske.

Begravelse har også fundet sted på vanskeligt tilgængelige steder f. eks. på toppen af næsten ubestigelige klippeholme, i klippely og i huler. Tæt ved skaldyngen på Palugvik opdagedes inde under en klippevæg en grav, som udmærkede sig ved sit overordentlig righoldige og smukt forarbejdede gravgods. Til dette hører således to enestående bjørnefigurer af hvalrostand, der er gennemborede, som om de kan have tjent til spænder eller håndtag for remme, og prydede med indridsede mønstre (fig. 5°). Nær fødderne lå et benrør med en udsmykning, der muligvis skal opfattes som en forfra set dyrefigur (fig. 5¹², desværre ved en fejl vendt på hovedet); et lignende stykke, hvis dekoration formodentlig forestiller et menneske, fandtes ved skelettets højre hånd, og ved siden af dette lå endnu et rør forskelligt fra de to andre ved kun

at have en ganske simpel udsmykning. Mens de to rigt mønstrede stykker snarest minder om nålehuse, der hos Eskimoerne ved Berings Havet undertiden laves i menneskeform¹⁹), henleder det sidstnævnte uvilkårligt tanken på de benhylstre, som sjamanerne på nordvestkysten anvender til at „gemme sjæle i“²⁰). Til samme fund hører endelig et par gennemborede hjørnetænder af bjørn (fig. 5^a), en lang, trind stilet af ben, en bendolk, en ret tarvelig stenøkse, talrige lange bennåle med og uden øje m. m.

Et på sin viis endnu vigtigere gravfund blev gjort i Palutat-hulen i Long Bay nær Columbia Glacier. Stedet havde som så mange andre huler og klippely i Prince William Sound været beboet i hvert fald midlertidigt, eftersom der derinde fandtes både skallag og redskaber, som ikke kunde opfattes som gravgods. Disse sager har ganske samme, eskimoiske præg som alle andre fra disse egne, og det var for så vidt en dobbelt overraskelse at finde fire vel bevarede trækanoer stående frit fremme på hulens gulv (fig. 9). Det er første gang, man har konstateret brugen af trækanoer hos Eskimoerne. De omtales imidlertid i de traditioner, den gamle Makari berettede for os; men det navn, han gav dem, ligesom også formen af de her fundne eksemplarer gør det sandsynligt, at det drejer sig om et kulturlån fra Eyak-Indianerne. I ganske ringe dybde i hulen fandtes resterne af et brændt skelet, men desuden mindst otte egentlige begravelser. Ligene var nedlagt med optrukne ben i trækister af grove planker. De har været svøbt i måtter, af hvilke flere store og mange mindre stykker var bevaret; teknikken i dem er den simple „tvundne fletning“, som kendetegnes ved, at rendingens parter er lige, hvorimod islætten er snoet. På grund af hulens tørre luft var hud og andre bløddel delvis bevaret på to af ligene, således at de dannede „naturlige mumier“. Om der også har været anvendt kunstige balsameringsmidler, som det kendes f. eks. fra Aleuterne, er foreløbig ikke afgjort.

Klippemalerier. — Under sine rejser i Cook Inlet fandt Miss de Laguna eskimoiske klippemalerier på fire forskellige steder²¹). I

¹⁹) Jf. Th. Mathiassen: Det vingede Naalehus. (Geografisk Tidsskrift. Bd. XXXII. København 1929).

²⁰) Handbook to the Ethnographical Collections. British Museum. London 1925. Fig. 250 c. — Et lignende stykke fra Tsimshian-Indianerne findes i Nationalmuseet (H 1710).

²¹) Fr. de Laguna, op. cit., s. 149 ff. — Ejusdem: Peintures rupestres eskimo. (Journal de la société des américanistes. N. s. bd. XXV. Paris 1933).

betragtning af det nære kulturslægtsskab mellem Cook Inlet og Prince William Sound kunde det ventes, at denne betydningsfulde opdagelse ikke vilde forblive enestående, og det lykkedes da også at konstatere tilstedeværelsen af flere malerier det sidstnævnte sted (fig. 10). De er malet på klippen med rød okker, undertiden så højt oppe, at kunstneren må have benyttet et hjælpemiddel af en eller anden art for at nå derop, men undertiden også så lavt nede, at man må ligge på knæ for at se dem. Mange er nu så udviskede, at det er umuligt at afgøre, hvad de skal forestille; men i

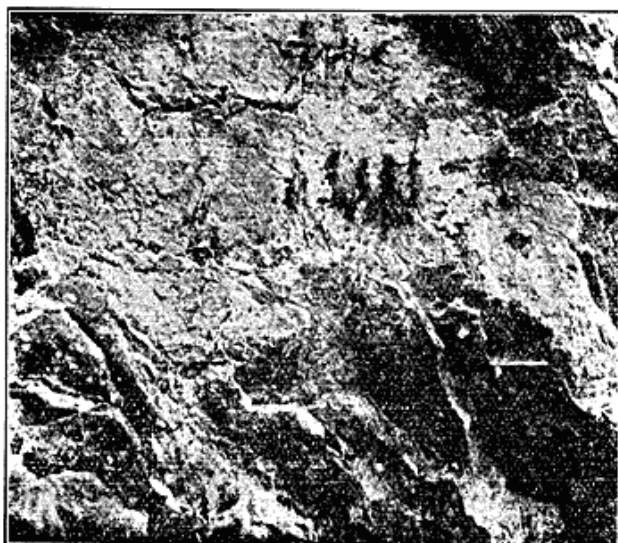

Fig. 10. Klippemaleri, antagelig forestillende en skindbåd med mandskab.
Mummy Island.

andre tilfælde er det muligt at skelne mennesker, hvaler, bajdarker o. a., alt yderst primitivt udført. At disse billeder skyldes Eskimoer, er sikkert; men meningen med dem er ikke helt klar. Størst sandsynlighed er der for, at de er gjort med magiske formål af hvalfangerne, der her næsten dannede et særligt lav med mer eller mindre hemmelighedsfulde ceremonier.

III.

Etnografi.

Chugach-Eskimoerne. — Som helhed er Eskimoerne ved Stillehavets kyst meget lidt kendt; men mens man i al fald har nogen underretning om Kodiaks etnografi, lad den end være nok så ufyldstgørende, så har vor viden om Eskimoerne ved Prince William Sound hidtil været så godt som ingen. Enkelte iagttagelser blev

gjort af Cook²²), og til hans beretning slutter sig de yderst få og spredte oplysninger fra de efterfølgende engelske og russiske ekspeditioner; endnu mindre yder de spanske rejser, hvis resultater blev holdt hemmeligt, og som bortset fra beskrivelsen af Malaspinas færd væsentlig kun kendes fra bemærkninger, Alexander von Humboldt indesluttede i sin *Essai politique sur le royaume de la Nouvelle-Espagne*. Hvad der siden er kommet til, er meget lidt. Det var derfor en lige så stor som uventet glæde for os, da vi blev i stand til at samle et ret betydeligt, etnografisk stof.

Eskimoerne ved Prince William Sound har intet fællesnavn for hele gruppen undtagen *shúket*, flertal af *shúk*, et menneske. Rimeligvis er det heraf, betegnelsen Chugach er dannet; den anvendes aldrig af Eskimoerne selv, og under alle omstændigheder er det galt at gøre som f. eks. *Handbook of the American Indians*, der forbinder den med suffikset *-miut*, eftersom Chugach ikke er noget stednavn. For resten ynder Eskimoerne her i vore dage at kalde sig Aleuter, uden tvivl et sidste minde om den tid, da det var „fint“ at være Aleut, fordi disse var stærkest russificerede. Det har ovenikøbet ført til, at den hvide befolkning nu tror, at de indfødte virkelig er af aleutisk oprindelse og ikke Eskimoer.

Der kan dog ikke herske nogen som helst tvivl om det rigtige forhold. Det fremgår med al tydelighed af sproget, som det bl. a. foreligger i en af os optegnet, udførlig ordliste. Såvel i sin fonetik som i grammatik (så vidt det fremgår af vore ganske vist meget få prøver) er det tydeligt eskimoisk. Fonetisk står det nær ved dialekterne i Bristol Bay og på Nunivak Island, hvilket f. eks. viser sig i tabet af vokalen *i* i ubetonede stavelser. Den bekendte, eskimoiske lydforskydning, som kendetegner dialekterne nord og øst for Hudson Bay, er der naturligvis ingen spor af. Hvad ordforrådet angår, afviger talrige rødder fra de almindelige eskimoiske, men disse genkendes dog let i mange af de grundlæggende ord (betegnelser for legemsdele og slægtskab, talord og stedord, nogle almindelige suffikser o. s. v.).

Chugach-Eskimoerne delte sig i otte forskellige grupper, der havde navn efter hovedbopladsen eller en anden geografisk lokalitet. Deres navne var:

- 1) *Palúgvirmiut*, der optog den nordøstlige del af Hinchinbrook Island, Hawkins Island og fastlandets kyst lige til Chilkat ved Controller Bay. Beboerne af det sidstnævnte sted kaldtes *Tjittlqarmiut* og har antagelig indtaget en ret selvstændig stil-

²²) Cook & King, op. cit.

ling. Det var dem, der undertiden besøgte Kayak Island, hvor Steller traf deres spor.

- 2) *Nutjivirmiut* på Hinchinbrook Island fra Hawkins Cut-off til Hook Point.
- 3) *Alukarmiut* i Sheep Bay.
- 4) *Atjarmiut* i Gravina Bay.
- 5) *Tatillarmiut* fra Porcupine Point til nordvestkysten af Port Valdez.
- 6) *Kangirtlurmiut* i den nordvestlige del af Prince William Sound vest for Columbia Glacier.
- 7) *Tjanirmiut* fra Wells Passage til Montague Strait.
- 8) *Shuqlurmiut* på Montague Island og østsiden af Knight Island.

Disse stammers områder var dog ikke skarpt adskilte; hverken stammen som sådan eller de enkelte familjer havde særlige jagt-territorier. I spidsen for stammen eller bopladsen stod en høvding (*tujuq*), hvis myndighed gik i arv fra fader til søn. Han planlagde og ordnede bopladsens fællesjagter og havde i det hele taget temmelig stor magt. Han var så fornem, at han plejede at holde sig for næsen, når han gik forbi en rævegrav! Dog kunde han afsættes, hvis han viste sig uduelig. Som hjælper havde han en underhøvding (*shakánshik*). For retshåndhævelsen synes høvdingen ikke at have betydet væsentligt. To uvenner digtede undertiden nidviser om hinanden og sang dem offentligt; men der var ingen ordnet sangkamp.

Som hos alle andre Eskimoer dannede ægteskabet det faste grundlag for samfundet. Rige mænd kunde have flere koner; men polyandri forekom ikke. Derimod kunde „kryds-sødskendebørn“ (d. v. s. sådanne, hvis forældre var broder og søster) frit sove sammen, hvis ægtemanden ikke var hjemme; dette gjaldt ikke for „parallel-sødskendebørn“ (hvis forældre var enten brødre eller søstre), idet de selv skulde være for hinanden „som broder og søster“. Det var skik, at brudeparret først boede sammen nogen tid hos brudens forældre og senere hos brudgommens. Over for svingforældrene måtte de iagttage tavshed og i det hele taget så vidt muligt undgå dem. Slægtskabssystemet er i øvrigt ægte eskimoisk. En mand havde nok stor indflydelse over sine sødskendebørn og tog sig meget af deres opdragelse; men det vilde være uberettiget at fortolke dette som et lævn fra moderretslige tilstande, da farbrødre og morbrødre var stillet ens i denne henseende. Der var heller ingen inddeling i ægteskabsklasser, totemistiske klaner, aldersgrupper e. l.

Fødsler foregik under en lille vindskærm af grene. Hvis de fandt sted inde i huset, var det ikke alene en stor skam for forældrene,

men desuden måtte alle husets beboere brænde deres gamle klæder og anskaffe sig nye, og alle fangstredskaber måtte renses med røg og vand for at forjage „den dårlige lugt“, som klæbede sig ved dem og hindrede ejerne i at bruge dem med held. Straks efter fødselen fik moderen et stykke rå fisk, for at barnets navlestræng kunde falde af snart; men siden fik hun hverken rå fisk eller råt kød i flere uger. Navlestrængen blev tørret og båret af faderen som amulet, mens efterbyrden blev begravet. Ved barselperiodens afslutning tog moderen et svedebad og brændte sine gamle klæder. Barnet blev opkaldt efter en afdød; men man forbandt ikke nogen forestilling om genfødelse dermed. Der var ingen tabu for at nævne sit eget navn som hos visse andre eskimoiske stammer.

Når en ung pige menstruerede for første gang, blev hun inde-spærret i et af de små soverum i 10—12 dage. Hun fik kun mad om natten, når moderen skubbede det ind til hende gennem døren, og retter som fersk kød, spæk og blåbær (hvis saft ligner blod!) var strengt tabu; det var hende ligeledes forbudt at klø sig i hovedet. Når perioden var forbi, blev hun med tildækkede øjne ført ud af en gammel kone, som tog hende ned til havet eller hen til et lille vandfald. Dær tændte hun et bål, og den unge pige måtte så fem gange tage et bad og hver gang løbe rundt om ilden. Siden skulde hun under hver menstruation holde sig afsondret i soverummet og overholde spisereglerne. Det var i høj grad uheldsvangert, hvis hun rørte ved en mands fangstredskaber eller hans madskål i denne periode.

Nederst på samfundets rangstige stod slaverne (enkeltal: *ajir-kaq*), der som regel var krigsfanger eller forældreløse. Man kunde købe dem, og højere agtedes de ikke, end at prisen kun var fem trækiler! De tog del både i jagten og i alt husligt arbejde og behandlede efter sigende godt. Man fortalte også, at de aldrig blev dræbt af deres herre; men dette stemmer i hvert fald ikke med, hvad man veed fra Kodiak, hvor en slave ofte blev slået ihjel ved en fornem mands begravelse.

Chugach-Eskimoerne var et kamp- og festglad folk, der elskede den afveksling og spænding, som alle slags farlige idrætter, hasardspil, fejder med naboerne og store fester kunde skaffe dem. Selv om de ikke synes at have kendt de store, ceremonielle handelsstævner, som deres landsmænd ved Bering Strædet fejrede, så gik det dog ikke af uden gilder og dans, når de mødtes for at handle. En sådan fest kaldtes *tlilaxluting*. Sejrrige krigere fejredes også ved deres hjemkomst med en særlig fest, som hed *xailuting*. Så snart de var steget i land, måtte de løbe fem gange om et bål i retning

med solen for at rense sig, og om aftenen opførte de en dans iført fuldt krigsudstyr, klædt i stavbrynjer og svingende spyd og knive, idet de foregav, at de dræbte deres fjender. Under det efterfølgende gilde kastede man mad og gaver på bålet som offer til de afdøde slægtninge, der blev påkaldt med navn. På lignende måde højtideligholdt man den store dødsfest (*kashiuxluting*). Ved denne lejlighed dansede deltagerne iført masker, der enten havde et komisk udseende for at opmuntre den afdødes slægt til latter, eller også forestillede forskellige dyr, hvis bistand man ønskede. Danserne var nøgne med undtagelse af et forklæde, men prydede med fjer-

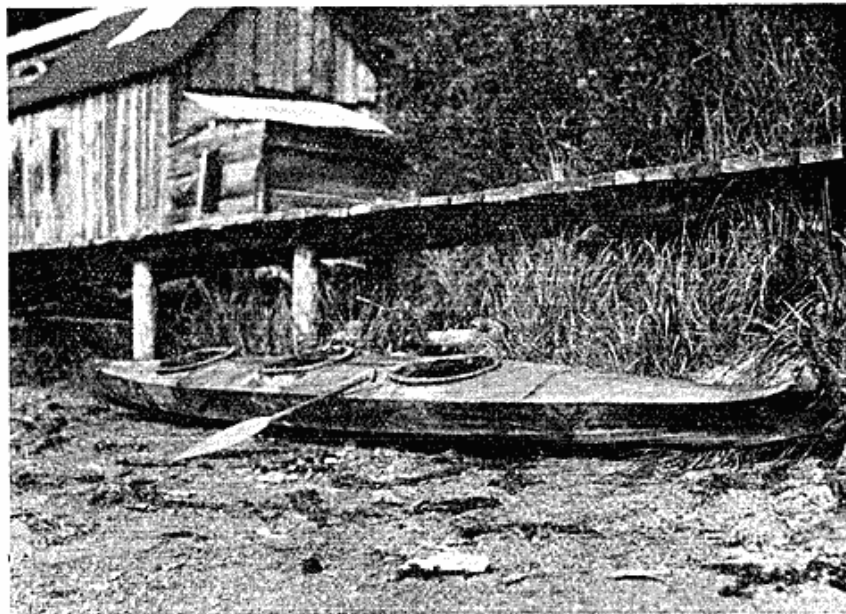

Fig. 11. Tremands bajdarka fra Chenega.
I baggrunden træbroen langs stranden og et hus med badstue.

smykkede pandebånd. Rundt om var ophængt de rødmaledede urinblærer af alle dyr, der var dræbt i det forløbne år, og denne fest forenede således ceremonierne for de afdøde med festen for at indbyde de dræbte dyrs sjæle, som den forekommer ved Bering Strædet.

Det vigtigste erhverv var ubetinget sødyrfangsten, som kunde drives i åbent vand hele året rundt; isfangst kendtes selvfølgelig ikke, da sælerne aldrig i disse egne behøver at have åndehuller og kun meget sjældent kryber op på isen. Bajdarken var derfor et vigtigt fangstredskab. Den var — og er — af omtrent samme form, som kendes fra Kodiak og Aleuterne, med tagformigt dæk, lige afskåret agterstavn og kløftet forstavn, der danner ligesom to opad bøjede snabler, mellem hvilke bagenden af harpunen hviler. Efter

størrelsen har den 1—3 huller (fig. 11). Enkeltmands bajdarken (*qajanguaq*, d. v. s. „lille kajak“) anvendtes nærmest til rejser og til fiskeri, sjældnere til egentlig fangst. I forbigående sagt gjaldt det samme formodentlig de små kanoer af en udhulet træstamme (*axakviq*), som er omtalt i forbindelse med gravhulen på Palutat. Det egentlige fangstfartøj var tomands bajdarken (*qajarpaq*, d. v. s. „stor k.“), mens tremands bajdarken som bekendt er en russisk opfindelse, hvad også dens navn tyder på (*paitalik*, d. v. s. „den med et — ekstra — hul“). Roerne knæler under farten; men i givet tilfælde er de dog i stand til at vende rundt med deres fartøj. Åren har kun et enkelt blad undtagen til jagt på havodder, ved hvilken det gjaldt om at sætte farten op og man derfor anvendte dobbeltårer. Foruden bajdarkerne havde man også en stor skindbåd (*akik*), der væsentlig kun adskilte sig fra den grønlandske konebåd ved at have en stærkt buet forstavn.

Den spættede sæl jagede man enkeltvis med modhageharpun (*tuqshiq*), mens både søløve, pelssæl og havodder blev jaget af mange bajdarker i fællesskab. Over for større sæler anvendtes en tersharpun (*paiktuq*) med en blære af en oppustet sælmave, der var fastbundet til stagen, hvorimod havodderen enten blev jaget med en let modhageharpun (*xxqarun*), der udslyngedes med et kastetræ (*nuraq*) eller med bue og harpunpile. Disse gemtes i et cylindrisk trækogger, der lå på bajdarkens dæk. Til bajdarkens udstyr hørte også lanse (*ipugiaq*) med fast blad af skifer og en trækølle (*axaun*), med hvilken den sårede sæl blev dræbt. Køllen brugtes også for at dræbe sæler, der var krøbet op på skærene; ved sådanne lejligheder havde man tillige en udstoppet sæl som lokke-
dyr.

Vi fik underretning om to forskellige måder at fange hvaler på. Den ene svarer til, hvad der fra ældre tid fortælles om hvalfangsten ved Kodiak: flere tomands bajdarker stak til søs i fællesskab med fangeren siddende i det forreste hul og hans medhjælper agter. Idet bajdarken nærmede sig byttet, sørgede fangeren for at støde sin lanse så dybt ind i dyret som muligt, hvorved dens skiferblad brækkede af og blev siddende i såret. Hvalen blev overladt til at dø af sig selv, så at dens ådsel siden kunde drive i land. Den anden fangstmåde, vi hørte om, ligner den, der var i brug hos Eskimoerne ved Bering Strædet, for så vidt som man ved den anvendte virkelige harpuner og store skindbåde.

En hvalfanger (*kulamaqxuxta*) indtog en hædret plads i samfundet. Han oplærtes af de andre hvalfangere, sådan at han ikke blot fik øvelse i at føre stødet i det afgørende øjeblik, men også blev

indviet i de hemmeligheder, der knyttede sig til hans hverv. Det fortælles, at hvalfangerne i smug dræbte mennesker for at koge gift af deres fedt. Dette foregik på afsides steder, og muligvis står de før beskrevne klippemalerier i forbindelse med sådanne skikke. Giften blev dels smurt på deres fangstredskaber, dels hældt ud i vandet ved indløbet til den bugt, hvor fangsten foregik, hvad der skulde forhindre den sårede hval i at undslippe. Før en hvalfangst måtte fangerne faste og afholde sig fra kvinder i fem døgn, og under selve jagten skulde de være iført smukke dragter; men når så hvalen var dræbt, og der blev afholdt et stort gilde, gjaldt det derimod om at søle sig ind i så meget blod og spæk som muligt for således at vise hvalens sjæl sin glæde og taknemlighed.

I sommertiden spillede fiskeriet en overmåde vigtig rolle. Helleflynder blev taget med en sammensat krog (*katnaxpaq*) og torsk med en simpel, v-formig krog (*kaluxtaq*). Til snøre brugtes „stængelen“ af *Macrocystis pyrifera*, den uhyre lange alge, hvis betydning for Ildlændernes liv Darwin har gjort rede for. Desuden stangede man sild med et tregrenet spyd (*kakivaq*), og de forskellige arter laks blev fanget med modhageharpun (*kapurqaun*) eller krogspyd (*kluk*); af hensyn til laksefangsten blev der i elvene opført spærrer af træ (*shapútin*). Fiskenet kendtes ikke.

De eneste større landdyr af betydning for jagten var fjældged og bjørn. Fjældgeden blev jaget med bue og pil. Buen (*ulimaruqaq*) var som regel uden forstærkning af senesnøre, men med flade vinger og indsnøret midtpå ligesom hos Indianerne på nordvestkysten. Pilen (*xuq*) havde tre spaltede styrefjer og blev ved skydning holdt mellem tommel- og pegefinger, mens buestrængen spændtes med langfingeren. Ved jagt på landjorden opbevaredes pilene i et skindkoger. Bjørne blev ofte dræbt i deres hi; men for resten anvendtes over for dem ligesom over for de mindre landdyr fælder og snarer af forskellig slags. Faldgruber kendtes derimod ikke. Fugle blev skudt med pile eller fanget i snarer og med fuglekrog eller dræbt med sten, der udslyngedes med en særlig slags kastetræ (*tluquq*). Bola og fuglespyd (?) kendtes ikke.

I overensstemmelse med sødyrfangstens grundlæggende betydning for erhvervet lå alle Chugach-Eskimoernes bopladser ved søen. De skelner mellem to former for huse: et bjælkehus (*nna*), der kun brugtes om vinteren, og et „røghus“ (*mamtaq*). Trods sit ægte eskimoiske navn²³⁾ må det første i følge hele sin bygning være et russisk kulturlån. „Røghuset“ fandtes både i sommerlejerne, hvor man tilberedte laks, og på vinterbopladserne, idet det meste arbejde

²³⁾ svarende til det grønlandske *ine*, d. v. s. bolig, opholdssted.

foregik i dem. De var firkantede og opført af lodret stillede planker med bark udvendigt og ruder af tarmskind. Taget var fladt midtpå, hvor der var en røgåbning, og faldt skråt af til bægge sider. Indgangen var i den ene gavl imellem to små udbygninger (enkeltal: *mare*), der tjente som badstuer til de almindeligt yndede svedebade, og et halvtag imellem dem dannede et slags bislag, hvorimod en egentlig husgang manglede. Inde i huset var der midt på gulvet et ildsted og langs med hver langvæg en række adskilte „sovekamre“ (enkeltal: *nnlaq*), hvor gulvet var dækket med måtter og skind. Kamrene havde særligt tag, på hvilke tilskuerne jævnlige tog plads ved fester og ceremonier. Ved den bagerste gavl var der et par lignende badstuer som ved den forreste. Svære, ovale stenlamper (enkeltal: *kúmaq*) tjente til belysning; ellers bestod bohavet af skindposer, spånkar, træfade, vandtætte kurve til kogning med ophelede sten, urinbaljer, i hvilke skindgarvningen foregik o. s. v.

Både mænd og kvinder bar en fodsid kjortel uden hætte (*kamlikaq*). Den var syet af fugle- eller murmelskind, havodderskind o. l. med hårsiden udad og undertiden prydet med frit hængende bælg af hermeliner. Der gik kun et enkelt havodderskind til en hel kjortel; men det blev altid flækket på langs og syet sammen i pelsens sider. Bukser blev ikke anvendt, men i stedet for havde bægge køn et forklæde (*jungiaq*), som ofte udgjorde den eneste dragt inde i huset og derfor var smukt udsyet med perler, farvede skindstrimler og frynser; kvindernes forklæde var så stort, at det tillige dækkede brystet. I regelen gik man barfodet; men man havde dog også lange støvler (total: *kamguk*) af søløvens bugskind og udført med hø. Hovedet blev dækket med en pelshue (*natjarpaq*) eller en hat af form som en afstumpet kegle og flettet af granrødder (*ariugnaq*); den var malet med brogede farver og pyntet med søløveborster og skaller af søtand. Fornemme kvinder bar et hovedtøj af perler og søtand, som hang langt ned ad ryggen²⁴). I det hele taget blev pynten ikke forsømt: håndled og bryst blev tatoveret ved at trække en sodet tråd under huden, en benpind (*kutuq*) stukket gennem næsens skillevæg, læbepløkke af forskellig størrelse (enkeltal: *gateq*) smagfuldt arrangeret omkring munden, og dertil kom yderligere prydelser i ørene, armbånd, bemaling af ansigtet osv.

I fugtigt vejr trak man over dragten en skjorte af vandret sammensyede tarmskinds strimler (*kanaxluk*)²⁵). I modsætning til

²⁴) Det synes efter beskrivelsen at have lignet et hovedtøj fra Carrier-Indianerne i British Columbia.

²⁵) Det er denne, der af Russerne kaldtes *kamlejka*, mens de betegnede pelskjortelen, der på eskimoisk hedder *kamlikaq*, med det samojediske ord *parka*.

pelskjortelen var den forsynet med en hætte (fig. 12). En anden regnvejrsklædning var en heldragt af bjørneskind indrettet til at snøre sammen fortil og med bjørnens hovedhud som hætte. Til brug i bajdarken havde man et slags tarmskinds skørt (*akuilitaq*) svarende til den grønlandske „halvpels“.

Som allerede tidligere nævnt har Chugach-Eskimoerne bevaret praktisk talt hele deres gamle religion, idet kun det rent ydre i form af maskefester o. l. er gået til grunde. Vi mærkede da heller

Fig. 12. Sagnfortælleren og bajdarkabyggeren Atlutaq.

ikke nogen sky for at fortælle om deres religiøse tro, der for dem åbenbart stod som noget ganske selvfølgelig; men derimod var der vanskeligheder på et helt andet punkt: de tilhører jo alle den græsk-katolske kirke, og dens lære er naturligvis ikke gået sporeløst hen over hovederne på dem, men er til dels blevet blandet sådan ind i deres oprindelige forestillinger, at det nu ofte kan være svært nok i enkeltheder at rede ortodokse trossætninger og gammelt heden-skab ud fra hinanden.

Grundlaget for deres verdensopfattelse er den samme, som vi kender fra alle andre Eskimoer. De mener, at hele naturen er levende, således at alt, hvad enten det er dyr, træer, græs, klipper eller søer, har sin særlige „ejer“ eller *shúa* (af *shúk*, et menneske). Havets „ejer“, *Imam-Shúa*, er en kvinde, som hersker over sødyrene og holder dem tilbage fra menneskene, når hun føler harme

imod disse. Den almindelige fortælling om hendes og sødyrenes oprindelse (Sedna-sagnet) synes dog ikke at være kendt, og lige så lidt vidste man noget om åndemanernes rejser til havets bund for at forsone hendes vrede. Landjordens „ejer“, *Nunam-Shúa*, er ligeledes en kvinde. Hun lever oppe i fjældskovene og sørger for menneskenes forsyning med landdyr. Min ven Atlutaq havde truffet både havets og landjordens „ejere“ og gav især en psykologisk overordentlig interessant skildring af sine møder med den sidste, der af ham blev beskrevet som en kvinde klædt i en knælang pelskjortel besat med alle mulige slags landdyr og strålende med et blændende lys. Man har desuden nogle temmelig tågede forestillinger om vejrets eller hele verdens „ejer“, *Tlam-Shúa*, som formodentlig er den samme, der også kaldes *Pikna*, d. v. s. han (eller hun) deroppe. Noget nærmere om dette væsen veed de ikke; men når nogen i gamle dage var syg, sagde de op mod røghullet i huset: „Fortæl *Pikna*, at N. N. er syg!“ Heller ikke månen spiller nogen rolle for dem i modsætning til, hvad der er tilfældet hos Eskimoerne ved Bering Strædet.

Ethvert dyr eller menneske har foruden sin *shúa* også en *shuguna* eller sjæl; det er det samme som dets *anerineq* eller åndedræt. Efter døden lever menneskenes sjæle videre i himmelens land, hvor der ser ud ligesom her med hav og fjæld og skov. Dyrenes sjæle genfødes i nye dyr, hvis menneskene ellers behandler deres dræbte bytte rigtigt. Bjørnens sjæl sidder i dens hoved og ligner en lille bjørn, og når dyret er dræbt, skal dens hovedskal derfor efterlades på stedet med snuden vendt op imod land; så genfødes den som en ny bjørn, der kommer menneskene til gode. Fiskenes sjæle sidder derimod i deres indvolde, og af den grund skal disse kastes i vandet; hvis de driver i land igen, dør fiskesjælen. Den før omtalte ceremoni for fangstdyrenes urinblærer står sikkert i forbindelse med lignende ønsker om sjælenes genfødelse.

Selvfølgelig kendes både tabuvæsen og amuletter (enkeltal: *innu*), men ingen af delene synes at være så stærkt udviklet som hos visse andre, eskimoiske stammer.

Katláq er betegnelsen for sjamanens hjælpeånd. Selv kaldes han *katlálik*, d. v. s. han, der har (een eller flere) hjælpeånder, for ofte har han nemlig adskillige at råde over. Sjamanen møder sit kald, når han ensomt vandrer i naturen; pludselig viser da hans *katláq* sig for ham, han besvimer, og ånden fører ham op i fjældene eller ned i havets dyb, hvor den oplærer ham i hans fremtidige kunst. Den seksuelle forbindelse mellem sjamanen og hans hjælpeånd, som Sternberg har hævdet for de sibiriske troldmænds vedkom-

mende, er i hvert fald ikke nødvendig her. En sjaman kan flyve gennem luften som en ild. I det hele taget fik vi mange fortællinger om sjamaners vidunderlige bedrifter. Når de optrådte i gamle dage, var de nøgne på nær forklædet og sang deres åndevise til ledsagelse af en tromme (*alliaq*) eller rangle (*kattlâkuaruaq*): den første var, i modsætning til den almindelige, eskimoiske type, forsynet med et tværgreb. Når det gjaldt om at helbrede en syg, kunde sjamanen bære en maske, der forestillede hans hjælpeånd, og han havde ligeledes særlige dukker, som han kunde gøre levende og udsende i sin tjeneste.

Af sagn nedskrev vi henved 50. Kun undtagelsesvis har de samme motiver som de grønlandske; hyppigere er lighedspunkterne naturligvis med sagnene fra Bering Strædet, men i øvrigt slutter de sig også nær til Tlingit-Indianernes mytologi. Det fremgår ikke mindst deraf, at ravnen i mange af dem er en overmåde vigtig skikkelse. En del fortællinger er selvfølgelig mer eller mindre historiske, stedlige traditioner, bl. a. om kampe med Kodiak-boerne og Indianerne.

Eyak-Indianerne. — Vi har set, at i følge deres egen overlevering har Eskimoerne i tidligere tid levet så langt mod øst som Controller Bay og Kayak Island. Tilsyneladende stemmer dette ganske med, at ældre beretninger omtaler en formentlig eskimoisk stamme, Ugalachmute eller Ugalakmiut, der skulde bo øst for Chugach-Eskimoerne. Navnet er også godt nok eskimoisk, idet dets rette form er Ungâlarmiut²⁶). Allerede Shelekhov omtaler, at Chugach-Eskimoerne stod i nær forbindelse med denne stamme, som derimod lå i næsten stadigt fjendskab med Tlingitterne²⁷). Sidenhen hævdede imidlertid F. von Wrangell, at Ungâlarmiut i virkeligheden ikke var Eskimoer, men i tænkemåde, religion og blod beslægtet med Tlingitterne, med hvilke de også havde sproglige ligheder omend ikke

²⁶) Makari gav os betydningen „de, der bor mod nordøst“, altsaa ikke „de hinsidige“, som man skulde være tilbøjelig til at mene, idet *ungaleq* på grønlandsk betyder „den nærmeste på den anden side af noget“. Petroff oversætter det ved „de fjærnest boende“, hvilket omtrent stemmer med den grønlandske betydning. (I. Petroff: Report on the Population, Industries, and Resources of Alaska. Tenth Census of the United States. Bd. VIII. Washington 1884). Når navnet hidtil er stavet med *g* og ikke med *ng*, skyldes det formodentlig, at den med *ng* udtrykte lyd ikke forekommer på russisk.

²⁷) Gregor Schelechof's Fortsetzung der Reise von Ochotsk nach Amerika. (Neue Nordische Beyträge. Bd. VI. St. Petersburg & Leipzig 1793). S. 218, 225.

ligefrem sprogfællesskab²⁸). Også både Veniaminov og Radlov har fundet overensstemmelser mellem deres sprog og Tlingitternes²⁹), og i samklang hermed opstillede Holmberg dem som en underafdeling af dette folk³⁰). En fyldestgørende forklaring på modsætningen mellem disse anskuelser og de tidligere beretninger syntes at være givet af Petroff: Ungålararmiut var nok af eskimoisk rod, men i tidens løb så stærkt blandet med Tlingitter, at deres oprindelige præg var gået tabt³¹).

Sagen blev imidlertid gjort yderligere indviklet derved, at Dall skelnede mellem „Ugālǎk'mūt“, som han indrømmede var af eskimoisk oprindelse, og en formentlig athapaskisk stamme ved navn „Ugalentsi“; senere blev han ganske vist klar over, at den sidste betegnelse ikke er andet end det første navn i sin russiske form, men fastholdt i øvrigt den athapaskiske stammes tilstedeværelse, idet han opfattede den som en gruppe Ahtna-Indianere, der var trængt sydpå langs Copper River og ved dens munding havde sprængt Eskimo-området i to dele³²). Heller ikke dette fik lov til at stå uimodsagt. Pater Morice går i sit store arbejde om Athapaskerne endog så vidt, at han lader Eskimo-området fortsætte sig ubrudt lige til Kayak Island, idet han ikke blot benægter tilstedeværelsen af en indiansk stamme ved munden af Copper River, men også i Cook Inlet³³). At der ved bredderne af denne indskæring lever en athapaskisk stamme, er dog hævet over enhver tvivl³⁴), og hvad Copper River angår, har Miss de Laguna tidligere fremsat den formodning, at de såkaldte Eyak-Indianere dær var af athapaskisk oprindelse³⁵).

Men hvem er da Ungålararmiut, og hvem er „Ugalentsi“? Sådan som vi nu fik rede på forholdene, viste det sig, at alle de ældre

²⁸) F. v. Wrangell: Statistische und ethnographische Nachrichten über die Russischen Besitzungen an der Nordwestküste von Amerika. (Beiträge zur Kenntniss des Russischen Reiches. Bd. I. St. Petersburg 1839). S. 97.

²⁹) Cit. af A. Krause: Die Tlinkit-Indianer. Jena 1885. S. 324 f.

³⁰) H. J. Holmberg: Ethnographische Skizzen über die Völker des russischen Amerika. (Acta Soc. Scient. Fenn. Bd. IV. Helsingfors 1856). S. 284.

³¹) Petroff, op. cit., s. 146.

³²) Dall, op. cit., s. 21.

³³) A. G. Morice: The Great Déné Race. (Anthropos. Bd. I. Salzburg & Wien 1906). S. 243 ff.

³⁴) Jf. C. Osgood: Tanaina Culture. (American Anthropologist. Bd. XXXV. Menasha 1933). Det er samme stamme, som også kaldes Kenai eller Knaiakhotana.

³⁵) Fr. de Laguna, op. cit., s. 156.

anskuelser til en vis grad har haft ret — og til en vis grad uret. Det er nemlig Eyak-Indianerne, som Eskimoerne kalder Ungåarmiut, mens deres egne stammefrænder øst for Prince William Sound som før nævnt hed Tjitlqarmiut. Med andre ord:

- 1) Der har været en gruppe Eskimoer øst for Prince William Sound, og den er efterhånden blevet fordrevet eller opsuget af Tlingitterne, nærmere betegnet Yakutat-stammen, der nu nå'r lige til Katalla. Disse Eskimoer kaldtes dog ikke Ungåarmiut, men Tjitlqarmiut.
- 2) Der er trængt en indiansk stamme ud til munden af Copper River, og det er den, som Eskimoerne kalder Ungåarmiut, mens de ellers sædvanligt benævnes Eyak. Deres sprog er så forskelligt fra nabostammernes, at det ikke umiddelbart forstås af nogen af disse, men synes efter den ordliste, vi nedskrev, snarest at være athapaskisk.

Eyak-Indianernes område kan kort beskrives som Copper Rivers delta og allernærmeste omegn. Det gik ikke nord for Miles Glacier, mod øst strakte det sig til Martin River og mod vest omfattede det Cordova Bay. Hvis de, hvad der kunde hænde, jagede bjørn i Orca Bay, skete det altid flere i følge, fordi de var klare over, at de her egentlig var inde på eskimoisk territorium. Nu er der kun henved 12, stærkt amerikaniserede personer tilbage i stammen. Det billede, vi fik samlet sammen af deres gamle kultur, viser den som en stærkt forarmet blanding af eskimoiske og tlingittiske elementer med meget få tilknytningspunkter til indlandet, og jeg skal derfor indskrænke nedenstående skitse til det mindst mulige. Fra ældre tid har man ikke stort andet om dem end nogle få bemærkninger, stammende fra den norske indsamler, kaptajn Jacobsen³⁶).

Samfundsordenen var stærkt tlingittisk præget, idet den hvilede på en deling mellem to ægteskabsklasser eller klaner, som benævnedes henholdsvis „ørne“ og „ravne“. Afstamningen regnedes på mødrene side, og de var så strengt eksogame, at hvis en Eyak giftede sig med en Tlingit-pige, måtte også hun tilhøre den modsvarende klan. Der er imidlertid ingen som helst totemistiske forestillinger forbundet med denne ordning; således antager man ikke, at gruppen nedstammer fra klandyret, der er heller ingen mystisk forbindelse mellem dette og klanens medlemmer, og der er intet forbud mod at dræbe og spise det — som vor hjemmelsmand udtrykte sig: alle vil spise ørnekød, hvilken gruppe de end tilhører, og ingen

³⁶) A. Woldt (udg.): *Capitain Jacobsen's Reise an der Nordwestküste Amerikas*. Leipzig 1884. S. 386 ff.

vil spise ravne uden i nød, og da spiller klandelingen heller ingen rolle.

Før ægteskabet måtte den vordende brudgom i nogen tid arbejde for svigerforældrene og bringe dem fangstgaver. Når en mand døde, vilde hans yngre broder i regelen gifte sig med hans enke. Over for sin svigermoder og sine søstre måtte en mand indtage en meget tilbagetrukket holdning, og han kunde kun tale med dem gennem en tredje person. Nyfødte fik navn efter en afdød, der antoges at blive genfødt i barnet. Menstruerende kvinder blev betragtet som urene og indespærret i en særlig hytte; den første periode varede ikke mindre end et halvt år, og i denne tid måtte den arme pige ikke få frisk kød, ikke drikke vand uden gennem et sugerør og ikke klø sig i hovedet undtagen med en særlig pind.

Hver klan havde sin egen høvding, og en af dem stod i spidsen for hele bopladsen. Værdigheden gik i arv i samme familje, således at broder fulgte efter broder. På de forskellige bopladser ejede klanerne særlige festhuse, uden for hvilke der var rejst en stolpe med klanfuglens billede; disse huse havde individuelle navne. I dem samledes man for at afholde vigtige ceremonier som den store dødsfest, der nogenlunde svarede til den, Chugach-Eskimoerne fejrede. Ved sådanne lejligheder optrådte klanens medlemmer maskerede og bærende forskellige, ceremonielle genstande; det lykkedes os at erhverve to udskårne og malede dansestave, af hvilke den ene, som blev anvendt af ravneklanen, ses fig. 13. Liget blev enten brændt eller begravet i siddende stilling i følge den afdødes eget ønske, efter at det først var blevet udstillet i fire dage i husets fælles midtrum.

Til bopladsen hørte foruden festhuset også et særligt „fort“, der var bygget som et almindeligt hus, men af sværere materiale. I øvrigt var boligerne ligesom Chugach-Eskimoernes, d. v. s. firkantede plankehuse med „sovekamre“ og et røghul i taget. Bohavet indskrænkede sig til de sædvanlige fade og skåle af træ, hornskeer og vandtætte kurve, i hvilke kogningen foregik med ophedede sten. Store muslingskaller tjente som lamper. Af værktøj kan nævnes svære stenøkser og knive med blad af bævertand.

Dragten mindede om Chugach-Eskimoernes. Stoffet var skind af sæl, ørn eller, for de fornemmes vedkommende, havodder. Til syning benyttedes fjældgedens sener, efter at der først var stukket hul i skindet med en syl; ti nåle med øje kendtes ikke. Bægge køn havde en kjortel, der nåede til knæene, bukser og sælskinds støvler udførede med hø. Kjortelen var syet sammen i siderne og kunde være forsynet med hætte. Om sommeren og i krig bar mændene

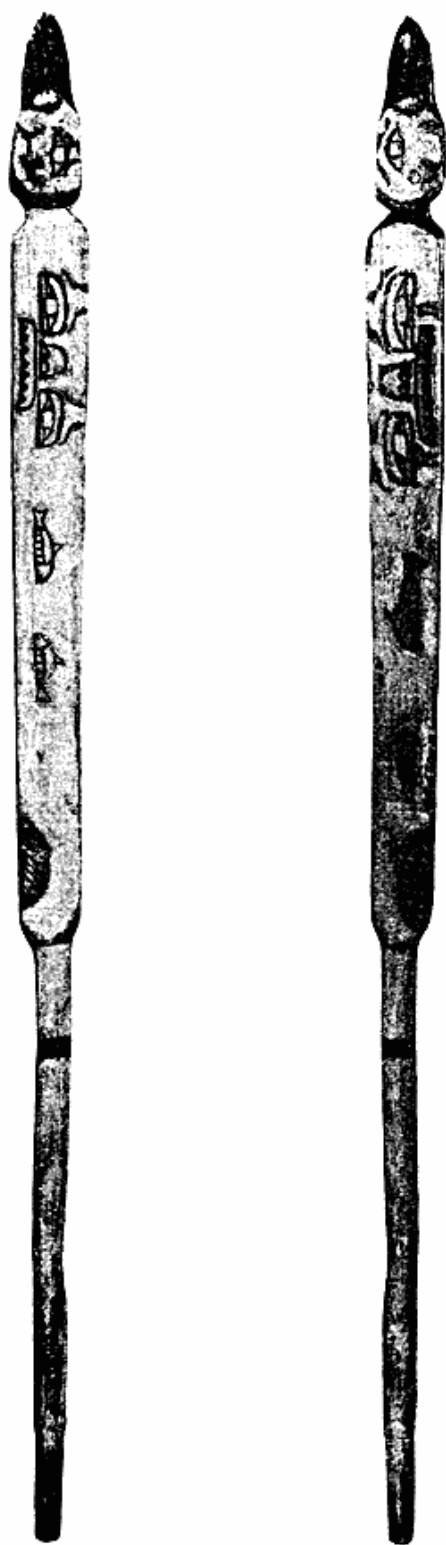

Fig. 13. Malet dansestav fra Eyak-Indianerne.

kun et løst hængende forklæde, til fugtigt vejr havde man kjortler af bjørnetarme, og kvinderne hyllede sig i store pelskapper. Prydelserne bestod bl. a. i sytatovering, og antagelig bar i hvert fald kvinderne et næsesmykke.

Jagt- og fiskemetoder var omtrent som Eskimoernes med den forskel, som mindre let adgang til havet nødvendigvis måtte forårsage. De fangede sæl fra kanoer, der var udhulet af træstammer ved hjælp af ild, og anvendte til fangsten en modhageharpun med blære af sælmave. Sælen går temmelig langt op i Copper River, og det var i den, at den væsentlige fangst foregik; på flakkene ud for deltaet blev den dræbt med kølle. Havodder blev jaget af flere kanoer i fællesskab og skudt med bue og harpunpile. Med harpun og lyster stangede man laks, ørred og hvidhælt (*Coregonus albus*), hvorimod helleflynder naturligvis måtte tages med krog. Bjørn, fjældged og små pelsdyr udgjorde det vigtigste landvildt. Fjældgeden blev med hunde drevet imod jægeren, hvorimod bjørnen blev fanget i faldgruber og fælder eller dræbt med selvskydende buer. Snarer anvendtes især til mindre dyr. For at færdes i skovene om vinteren havde man snesko, og i dyb sne blev byttet ført hjem på en simpel slæde bestående af en lang, tvedelt og fortil opad bøjet gren, der blev forsynet med tværstykker og dækket med kviste. Den blev aldrig trukket af hunde, der kun gjorde nytte på jagten.

Vore optegnelser vedrørende Eyak-Indianernes religion er kun få og ikke meget oplysende. De synes at have vist solen en vis ærefrygt og mente, at ikke alene mennesker, men også dyr blev genfødt efter døden. Derfor skulde dræbte dyrs hoveder gemmes under en sten, og jægeren plejede at stikke deres øjne ud, for at de ikke siden skulde genkende og undgå ham. Saften af *Fatsia horrida* betragtedes som et ufejlbarligt rensningsmiddel efter tabubrud. Sjamanerne afveg ikke synderligt fra deres kaldsfæller blandt Eskimoer og Nordvest-Indianere; de havde særlige dukker, de kunde gøre levende og udsende i deres ærinde. I mytologien indtager sagnene om ravnens den mest fremtrædende plads.

Den ældste bebyggelse i Prince William Sound. — Prince William Sound har kunnet modtage sin befolkning ad tre veje: fra nord, fra øst og fra vest, og alle tre er blevet benyttet. De repræsenterer de tre retninger, ad hvilke henholdsvis Eyak-Indianere, Tlingitter og Eskimoer er kommet. Adgangsmulighederne nordfra, d. v. s. fra indlandet, er dog kun så som så, for Chugach Mountains er praktisk talt ikke til at overskride og lukker farvandet så fuldstændigt indadtil, at der kun levnes en smal gennemgang ad Copper

Rivers dal. For en østlig indvandring stiller vilkårene sig straks noget bedre, men dog ikke særlig glimrende. Mellem Prince William Sound og det sydøstlige Alaskas rigt forgrenede fjordkyst ligger der en lang, åben og ubeskyttet strækning så at sige klemmt inde mellem et stormpisket hav og de vældige ismasser, der i form af Malaspina og Bering Glacier skyder sig ned fra kystfjældene. Langt lettere stiller forholdene sig mod vest. Over roden af Kenai Peninsula er der et bærested til Cook Inlet, og fra denne er forbindelsen ikke svær over Iliamna Lake til Bristol Bay. Dermed er tilknytningen til det store, sammenhængende Eskimo-område givet, og det bliver forståeligt, hvorfor Eskimoerne trods de milde naturforhold måtte tage kysterne omkring Prince William Sound i besiddelse allerede i gammel tid, mens både Eyak- og Tlingit-Indianere først langt senere er optrådt på skuepladsen.

Men spørgsmålet er, om nu også Eskimoerne udgør den ældste befolkning ved Prince William Sound. På forhånd tør det nok siges at være usandsynligt, for det sydlige Alaska, der ligger så at sige umiddelbart bag tærskelen til Amerikas hovedindgangsdør, stiller ikke som f. eks. den arktiske kyst uafviselige krav om nogen højt specialiseret levevis af sine beboere, men skænker tværtimod så indbydende kår for et primitivt jæger- og fiskerfolk som kun få andre egne på jorden. Denne side af sagen skal jeg dog lade ligge.

Forholdene kan imidlertid også ses fra en anden synsvinkel. Jeg har tidligere gjort opmærksom på, hvorledes den dybtgående modsætning, der er til stede både i racetype, sprog og kultur mellem Eskimoerne i det sydlige Alaska og alle deres øvrige stammefrænder lige fra Bering Strædet til Grønland måske lod sig forklare ved, at Eskimoerne det først nævnte sted oprindeligt havde tilhørt en anden folkegruppe, som i tidens løb var blevet mer eller mindre eskimoiseret³⁷). En bekræftelse på denne hypotese vilde være vundet ad sproglig vej, hvis der kunde lade sig påvise ikke-eskimoiske bestanddele i deres sprog, således som Thalbitzer har formodet det for Aleuternes vedkommende³⁸). Dette vilde i og for sig ikke være urimeligt at vente, da Aleuternes og Stillehavs-Eskimoernes kultur på alle væsentlige punkter er den samme; men en sproglig analyse af sådan art er endnu ikke foretaget.

Et kulturelt fingerpeg i samme retning vilde det være, hvis man

³⁷) The Caribou Eskimos. (Report of the Fifth Thule Expedition. Bd.V. København 1929). 2. del, s. 226 ff.

³⁸) W. Thalbitzer (udg.): Et manuskript af Rasmus Rask om Aleuternes sprog. (Overs. Kgl. Danske Vidensk. Selsk. Forhandl. København 1916). S. 241.

gennem udgravninger kunde fastslå et bestemt tidspunkt, fra hvilket en utvetydig eskimoisk indflydelse lod sig påvise, enten den nu satte ind pludseligt, som hvis den skyldtes en samlet indvandring, eller den gav sig til kende som en gradvis indsivning af eskimoiske kulturelementer. Jeg behøver ikke at gentage, at sådanne forhold ikke er fundet i Prince William Sound; men på den anden side er det ganske åbenbart, at vi ikke har haft held til at træffe spor af den ældste bebyggelse dær, så manglende vidnesbyrd behøver ikke at betyde noget. Vender vi os til Cook Inlet, har Miss de Laguna utvivlsomt fremdraget lag derfra, som er ældre end dem, det er lykkedes os at finde i Prince William Sound. Visse omstændigheder ved Cook Inlet-fundene kan tyde på en langsom udvikling fra en mere almen-eskimoisk kultur i den ældste periode til en lokalt farvet og stærkere indiansk påvirket kultur i det sidste tidsrum. Men disse vidnesbyrd er dog som helhed temmelig svagt underbyggede, og man kommer ikke uden om, at allerede de ældste fund viser et stærkt særpræg sammenlignet med anden Eskimokultur. Som også Miss de Laguna fremhæver, tør det jo heller ikke uden videre antages, at de ældste fremdragne kulturrester også er de ældste, der kan findes i disse egne, og så længe dette ikke kan afgøres, er der altid en mulighed for, at hvad der hidtil foreligger, stammer fra en tid, efter at den eskimoiske påvirkning var sat ind. Når denne da spores svagere senere hen, skyldes det måske kun, at den gamle lokalkultur atter har taget magten og har været på vej til at overvinde den fremmede indflydelse.

I spørgsmålet om den ældste bebyggelse i Syd-Alaska og dens kulturelle stilling bliver svaret derfor foreløbig det samme *non liquet* som tidligere. Set fra et særligt eskimologisk synspunkt gælder det om at klare forholdet mellem Stillehavs-Eskimoernes kultur og de kulturformer, der kendes fra egnene omkring Bering Strædet, først og fremmest den gamle Berings Hav-kultur, der naturnødvendigt må have haft forløbere, og ikke mindre Thule-kulturen, hvis stilling i Alaskas udvikling efterhånden er blevet yderst gådefuld. En fuldstændig undersøgelse af problemerne vil dog kræve undersøgelser i marken ikke blot i Alaska, men i hele området omkring det nordlige Stillehav.

SUMMARY

PRELIMINARY REPORT OF THE DANISH-AMERICAN EXPEDITION TO ALASKA 1933.

The joint expedition of the National Museum and the University Museum of Philadelphia had as its main object an archaeological and ethnographical investigation of Prince William Sound in southwestern Alaska. Members of the expedition were Dr. Frederica de Laguna and the author, assisted by Mr. Wallace de Laguna and Mr. Norman Reynolds.

We arrived at Cordova, Alaska, in the latter part of April, when the season was too early to begin the excavations, and spent some time doing ethnological work among the last survivors of the Eyak tribe at the mouth of the Copper River. In the middle of May we camped on Hawkins Island at a place called Palugvik, where there is a considerable Eskimo shell-heap. Here we stayed till the end of July, occupied both by archaeological and ethnological work, one of our helpers being an old Eskimo who still remembered the time of the Russian colonization. Later on I had the opportunity of continuing our ethnological research during a sojourn in Chenega, which is at present the only purely Eskimo village in Prince William Sound. Meanwhile Miss de Laguna carried on an archaeological reconnaissance in the northern part of the Sound and found, not far from the Columbia Glacier, a burial cave with wooden coffins and several wooden canoes of Eskimo origin (fig. 9). Unfortunately, I had to leave Alaska as early as the middle of August, whereas the other members of the expedition were able to continue for another couple of weeks.

The excavations have yielded a valuable contribution to our knowledge of the Eskimo culture in this region. Some important types are shown on figg. 5—7. This culture is not very different from the one previously found by Miss de Laguna in Cook Inlet, particularly its youngest phase. Although the deposit at Palugvik was ab. 2 m thick there was but a very slight difference between the contents of the lower and the upper strata. Unfortunately the land seems to have subsided, and several of the earliest village sites are washed away by the sea. In some cases very primitive rock paintings were located (fig. 10).

We succeeded in procuring a rather comprehensive ethnological material from the Chugach Eskimos, both regarding their material and their spiritual culture, for in spite of the Russian-Orthodox church their original religion and mythology is still very much alive. Our observations from the Eyak are fewer, but still of importance, because till now they were even more unknown than the Eskimos. They are identical with the Ugalakmiut of former writers, but in spite of this Eskimo name (more correctly Ungálarimiut) they probably belong to the Athapaskan stock. Their culture appears as an impoverished mixture of Eskimo and Tlingit elements. Fig. 13 is an Eyak ceremonial paddle.
